

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

8 SINIF

SORU BANKASI

PRATİK
KONU
ANLATIMIYLA

BELGESİNE
UYGUN OLARAK
HAZIRLANMIŞTIR.

**BU KİTAPTAKİ TÜM SORULAR
MEB ÖRNEK SORULARI ESAS
ALINARAK HAZIRLANMIŞTIR**

"Evvela millete tarihini, asil bir millete mensup bulunduğunu, bütün medeniyetlerin anası olan ileri bir milletin çocukları olduğunu öğretmeliyiz." (1930)

1881-1930

AŞAMALI
İLERLEYEN
KAZANIM
TESTLERİ

TARİH
BİLİNCİ

ÜNİTE
SONLARINDA
LGS
DENEMELERİ

HER
KAZANIMDA
TERİM
AÇIKLAMALARI

SORU
METİNLERİNİN
MEB
KİTAPLARINDAN
SEÇİLMESİ

TESTLERİN
MEB ÖRNEK
SORULARINA
UYGUN OLMASI

SORULARIN
ZORLUK
DERECELERİNE
GÖRE
SINIFLANDIRILMASI

İBRET LİK
OLAYLAR

ŞAŞIRTICI
BİLGİLER

TARİHSEL
ŞAHSİYETLERİN
GÜZEL
SÖZLERİ

KAZANIMLARIN
TOPLUMSAL
HAYATLA
İLİŞKİLENDİRİLMESİ

	Bu kitap, bir soru bankasıdır ancak her kazanımın özünü pratik ve akılda kalıcı yöntemlerle verdiği için	Konuları kolay yoldan öğrenecek ve öğrendiğiniz konuları unutmayacaksınız.
	Bu kitap, her kazanım için gerekli olan terimleri kavratıldığı için	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersindeki birinci başarı koşulunu edinmiş olacaksınız.
	Bu kitap, konu ve test ilerleyişini kazanım kazanım verdiği için	Konu ilerleyişi ile eş güdümlü soru çözebilme olanağına kavuşacaksınız.
	Bu kitap, soru metinlerini MEB kitaplarından tercih ettiği için	LGS'de karşılaşacağınız soruların benzerlerini yakalama olasılığınızı artıracaksınız.
	Bu kitap, kaliteyi birinci öncelik aldığı için	Mükemmel olan ile mükemmel olmayana birbirinden ayırt ederek isteklerinizi en üst düzeyde karşılayacaksınız.
	Bu kitap, test içindeki soruları zorluk derecelerine göre sınıflandırdığı için	Kolay, orta ve zor soruların farkını görerek kendinizi geliştireceksiniz.
	Bu kitap, her ünite sonunda LGS Denemesi yaptığı için	Gerçek sınavda neler yapabileceğinizi önceden göreceksiniz.
	Bu kitabın, tüm soruları MEB örnek sorularına göre temellendirildiği için	LGS sorularında tam isabet sağlayacaksınız.
	Bu kitap, kazanımları toplumsal hayatta ilişkilendirdiği için	Yaşadığınız toplumu ve dünyayı yorumlayabilme kabiliyetine sahip olacaksınız.

**Derler ki bir kitap yürekten gelmişse ancak o zaman başka yüreklere ulaşabilir.
Bu kitabın yüreklerinize ulaşması temennisiyle!**

Yusuf DEMİR

Yazar / Sosyal Bilgiler Öğretmeni

SEVGİLİ ÖĞRENCİME

- ✓ İlk önce 8. sayfadaki T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük "Temel Kavramlar" bölümünü kavra.
- ✓ Her kazanımı üç aşamada bitir.
  1. Terimleri kavra. 10 dakika dinlen.
  2. Özlü Konu Anlatımını bitir. 10 dakika dinlen.
  3. Kolay, orta ve zor şeklinde sınıflandırılmış soruları çöz. 10 dakika dinlen.
- ✓ Test içinde yapamadığın soru varsa bu sorunun analizini yap.
- ✓ Her kazanımın pratik konu anlatımını haftada bir defa tekrar et.
- ✓ Soruları terim ve kavramların altını çizerek çöz.
- ✓ Her ünite sonrasında yer alan Sarmal Sistemli LGS Denemesini çözdükten sonra yanlış olan soruların kazanım koduna bakarak ilgili kazanımı tekrar et.

SAYGIDEĞER VELİME

- ✓ Övgüye değer şeyler bulun.
- ✓ Suçlamayın, öğretin.
- ✓ Kişiliği değil, davranışı eleştirin.
- ✓ Kendini övmeye isteklendirin.
- ✓ Sakinleşmeyi öğretin.
- ✓ Odaklanmayı öğretin.
- ✓ Akıldan tekrarlar yaptırın.
- ✓ Ona, geçmiş başarılarını anımsatın.

© Bu kitabın tüm yayın hakları "Yusuf Demir Yayınları"na aittir. Kitap, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (5846. Yasa'nın) hükümlerine göre kısmen ya da tamamen basılamaz, dolaylı da olsa kullanılamaz; fotokopi ya da başka bir teknikte çoğaltılamaz. Kitap mizanpajı, tasarımı kopyalanamaz. Eserin tüm hakları noter huzurunda saklı tutulmuştur.

Yazar

Yusuf Demir

Editör ve Genel Yayın Yönetmeni

Melek Demir

Grafik Tasarım

Şahin BİNGÖL

Basım Tarihi

2026

Yayınevi Sertifika No:

43977

ISBN:

978-605-69361-0-4

Baskı

Soylu Matbaa Yayın Kirtasiye

İstanbul

Tel: 0212 544 34 34

Sertifika No: 18889

Yazar tarafından meydana getirilen '978-605-69361-0-4' ISBN numaralı "8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Soru Bankası" eserinde yer alan ve yayınevinin "Genel Ağ Sitesinde" özetlenen "12 Temel Özellik," format, içerik, düzenleme gibi özellikleri ile kapak tasarımları (ön ve arka) Kartal 29. Noteri huzurunda beyan edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

KARTAL 29. NOTERİ
Saygı DURMAZ

Kitabın yasalara aykırı olarak kullanılması durumunda sayfanın altındaki iletişim yerini ararsanız insan emeğine ve ülke ekonomisine katkı sağlamış olursunuz.

Doğrulama Kodu : 67c7fd67-3295-4ca6-8a24-1104f07147f7

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI TELİF HAKLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İLİM EDEBİYAT ESERLERİNE İLİŞKİN KAYIT-TESCİL BELGESİ

Kayıt-Tescil No: 2019/2006

Kayıt-Tescil Tarihi: 30.7.2019

0535 409 69 68

facebook.com/yusufdemiryayinlari

instagram.com/yusufdemiryayinlari

www.yusufdemiryayinlari.com

info@yusufdemiryayinlari.com

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
«Medeniyet! » dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri «toprak!» diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün vârimı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden îlâhî şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar -ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.
O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan, îlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'şım!
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTÂBE

“Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlîni, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahlî ve haricî, bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin!

Bu imkân ve şerâit, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir.

Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr-u zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

Mustafa Kemal Atatürk

20 Ekim 1927

Atatürk

KİTABIN YOL HARİTASI

1

ÜNİTELERE AİT KAZANIMLAR

Kazanımlar listesi: T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin ünite ve kazanımlarına genel bir bakış açısı sunmaktadır.

2

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK TEMEL KAVRAMLAR

Temel Kavramlar: Öğretimin ilk ve en önemli basamaklarından biri olan kavram öğretimini vermektedir.

3

KONUYA GİRİŞ

Her konunun girişinde, konu ile ilgili güzel bir söz ve konuya giriş anlatısı yer almaktadır. Bu iki özellik, konunun akılda kalmasına olanak sağlamaktadır.

4

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersindeki başarının birinci koşulu kazanımla ilgili terimlere hâkim olmaktır. İnkılapçının terimler sözlüğü bu hâkimiyetin araçlarını sağlamaktadır.

5

PRATİK KONU ANLATIMI

Harita, diyagram, görsel, karikatür gibi çeşitli öğretme teknikleri ile donatılmış bu bölüm her konunun, pratik bir şekilde akılda tutulmasını kolaylaştırmaktadır.

6

KONUYA GİRİŞ

Her konunun girişinde, konu ile ilgili güzel bir söz ve anlatı yer almaktadır. Bu iki özellik, konunun akılda kalmasına olanak sağlamaktadır.

7

LİDER OLUN!

Her kazanıma ait bu bölüm ilginç tarzda sorular sunmaktadır.

L

GÜNLÜK YAŞAMA HÂKİM OLUN!

Öğrenilen kazanımın günlük yaşamda hangi alanda kullanılabileceği konusunda fikirler sunmaktadır.

G

ŞAŞIRMAYA HAZIR OLUN!

Kazanımla ilgili ders verici, şaşırtıcı ve ilginç bilgiler sunmaktadır.

Ş

8

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ: SARMAL SİSTEMLİ LGS DENEMESİ

Her ünite sonundaki **Sarmal Sistemli LGS Denemeleri** eksikleri belirleme imkânı vermektedir. Deneme sınavlarındaki her sorunun altındaki soru kodları ise kazanımları belirleme olanağı sunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı	10
Mavi Gözlü Çocuk : Mustafa.....	15
Buhranlar Büyük Kahramanlar Doğurur	20
Adım Adım Liderliğe	25
1.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	30

2. ÜNİTE: MİLLÎ UYANIŞ : BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Dünya Savaşı'na Yol Açan Gelişmeler	34
Osmanlı Devleti'nin Son Savaşı : I. Dünya Savaşı	39
İşgal Yıllarında Anadolu	44
Cemiyetler ve Kuvayimillîye	49
İstiklal Yolculuğu	54
Bir Milletin Yemini : Misakımillî	59
Büyük Millet Meclisine Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar	64
Geçersiz Bir Antlaşma : Sevr Antlaşması.....	69
2.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	74

3. ÜNİTE: MİLLÎ BİR DESTAN : YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

Doğu ve Güney Cepheleri	78
Batı Cephesi	83
Maarif Kongresi.....	88
Millî Mücadele, Millî Seferberlik : Tekâlif-i Milliye	93
Direnışten Dirilişe : Sakarya'dan Büyük Taarruz'a.....	98
Türkiye'nin Tapu Senedi : Lozan Antlaşması	103
Sanat ve Edebiyat Eserlerinde Millî Mücadele.....	108
3.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	113

4. ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

Atatürk İlkeleri	118
Siyasi Alandaki Gelişmeler.....	123
Hukuk Alanındaki Gelişmeler	128
Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler	133
Toplumsal Alandaki Gelişmeler	138
Ekonomi Alanındaki Gelişmeler	143
Sağlık Alanındaki Gelişmeler.....	148
İlelebet Cumhuriyet	153
Atatürk İlke ve İnkılaplarının Temel Esasları	158
4.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	163

5. ÜNİTE: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

Demokratikleşme Yolunda Atılan Adımlar	168
Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi	173
Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik Tehditler	178
5.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	183

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri	188
Dış Politikada Yaşanan Gelişmeler	193
Misakımillî'nin Son Zaferi : Hatay	198
6.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	203

7. ÜNİTE: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

Atatürk'ün Vefatı ve Yankıları	208
İnsan Eserleriyle Yaşar	213
Yeniden Sarsılan Dünya	218
II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye Etkileri	223
Demokrasi Yolunda Güçlü Adımlar	228
7.Ünite Sonu Sarmal Sistemli LGS Denemesi	233

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ ÜNİTELERİNE AİT KAZANIMLAR

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

İTA.8.1.1.	Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.
İTA.8.1.2.	Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.
İTA.8.1.3.	Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.
İTA.8.1.4.	Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

2. ÜNİTE: MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

İTA.8.2.1.	Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.
İTA.8.2.2.	Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.
İTA.8.2.3.	Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.
İTA.8.2.4.	Kuvayimilliyeh'nin oluşum sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.
İTA.8.2.5.	Millî Mücadele'nin Hazırlık Dönemi'nde Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmaları analiz eder.
İTA.8.2.6.	Misakimillî'nin kabulünü ve Büyük Millet Meclisinin açılışını vatanın bütünlüğü esası ile "ulusal egemenlik" ve "tam bağımsızlık" ilkeleri ile ilişkilendirir.
İTA.8.2.7.	Büyük Millet Meclisine karşı ayaklanmalar ile ayaklanmaların bastırılması için alınan tedbirleri analiz eder.
İTA.8.2.8.	Mustafa Kemal'in ve Türk milletinin Sevr Antlaşması'na karşı tepkilerini değerlendirir.

3. ÜNİTE: MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

İTA.8.3.1.	Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
İTA.8.3.2.	Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
İTA.8.3.3.	Millî Mücadele'nin zor bir dönemde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.
İTA.8.3.4.	Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekâlif-i Milliye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.
İTA.8.3.5.	Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında ve Büyük Taarruz'un başarılı olmasında Mustafa Kemal'in rolüne ilişkin çıkarımlarda bulunur.
İTA.8.3.6.	Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımları analiz eder.
İTA.8.3.7.	Millî Mücadele Dönemi'nin siyasi, sosyal ve kültürel olaylarının sanat ve edebiyat ürünlerine yansımalarına kanıtlar gösterir.

4. ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

İTA.8.4.1.	Çağdaşlaşan Türkiye'nin temeli olan Atatürk ilkelerini açıklar.
İTA.8.4.2.	Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.
İTA.8.4.3.	Hukuk alanında meydana gelen gelişmelerin toplumsal hayata yansımalarını kavrar.
İTA.8.4.4.	Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılapları ve gelişmeleri kavrar.
İTA.8.4.5.	Toplumsal alanda yapılan inkılapları ve meydana gelen gelişmeleri kavrar.
İTA.8.4.6.	Ekonomi alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar.
İTA.8.4.7.	Atatürk Dönemi'nde sağlık alanında yapılan çalışmaları devletin temel görevleri ile ilişkilendirir.
İTA.8.4.8.	Cumhuriyetin sağladığı kazanımları ve Atatürk'ün Türk milleti için gösterdiği hedefleri analiz eder.
İTA.8.4.9.	Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları kavrar.

5. ÜNİTE: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

İTA.8.5.1.	Atatürk Dönemi'ndeki demokratikleşme yolunda atılan adımları açıklar.
İTA.8.5.2.	Mustafa Kemal'e suikast girişimini analiz eder.
İTA.8.5.3.	Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik tehditleri analiz eder.

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

İTA.8.6.1.	Atatürk Dönemi Türk dış politikasının temel ilkelerini ve amaçlarını açıklar.
İTA.8.6.2.	Atatürk Dönemi Türk dış politikasında yaşanan gelişmeleri analiz eder.
İTA.8.6.3.	Atatürk'ün Hatay'ı ülkemize katmak konusunda yaptıklarına ve bu uğurda gösterdiği özveriye kanıtlar gösterir.

7. ÜNİTE: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

İTA.8.7.1.	Atatürk'ün ölümüne ilişkin yansıma ve değerlendirmelerden hareketle onun fikir ve eserlerinin evrensel değerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
İTA.8.7.2.	Atatürk'ün Türk milletine bıraktığı eserlerinden örnekler verir.
İTA.8.7.3.	Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı öncesi tespitleri ve girişimleri Türkiye'nin savaşta izlediği denge siyaseti ile ilişkilendirilir.
İTA.8.7.4.	İkinci Dünya Savaşı'ndaki gelişmelerin ve bu savaşın sonuçlarının Türkiye'ye etkilerini analiz eder.
İTA.8.7.5.	Türkiye'de çok partili siyasi hayata geçişi hızlandıran gelişmeleri, demokrasinin gerekleri açısından analiz eder.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK TEMEL KAVRAMLAR

1

SİYASİ KAVRAMLAR

Siyasi kavramlar denildiğinde;

- Milliyetçilik, Panislavizm, eşitlik ve özgürlük gibi düşünceler,
- Osmanlılık, İslamcılık, Turancılık, Türkçülük ve Batıcılık gibi fikir akımları,
- Savaş sonrasında imzalanan barış ve ateşkes antlaşmaları,
- Devletlerin yönetim biçimleri akla gelir.

Mudanya Ateşkesi ile Kurtuluş Savaşı'nın askeri dönemi kapanmış oluyordu.

2

ASKERİ KAVRAMLAR

Savaş, ordu, donanma, denizaltı, top, tüfek, işgal, siper ve cephe başlıca askeri kavramlardır.

Kuvayimillîye'nin ilk direnişi Hatay Dört Yol'da başladı.

3

EKONOMİK KAVRAMLAR (İKTİSADİ VEYA MALİ)

Bu kavramın içine kapitülasyon, borçlar, Sanayi İnkılabı, ham madde, fabrika ve sömürgecilik gibi gelişmeler girer. Kısaca bu kavramın, parayı çağrıştırması gerekir.

Osmanlı köylüsünden aşar adında bir vergi toplanıyordu.

4

KÜLTÜREL KAVRAMLAR

- Basın, yayın, okuryazarlık ve eğitim ile;

Örnek: Selanik'te basın hayatı oldukça canlıydı.

- Etnik ve ırksal çeşitlilik temalı metinler

Örnek: Selanik; Sırp, Ermeni, Türk ve Yunan milletlerinden oluşan kozmopolit bir yapıya sahipti.
kültürel kavramlara girer.

Millet Mektepleri ile okuma yazma seferberliği başlatılmıştı.

5

TOPLUMSAL KAVRAMLAR (SOSYAL)

Bu kavramın içine örf, âdet, aile, akrabalık, yaşam şekli ve giyim-kuşam gibi gelişmeler girer.

Giyim ve kuşam Osmanlı'da her millete göre farklılık gösteriyordu.

6

HUKUKSAL KAVRAMLAR

Hukuksal kavramlar denildiğinde toplumu düzenleyen anayasa, kanunlar, tüzükler, yönetmelikler ve mahkemeler akla gelir.

Türk Medeni Kanunu ile kadınların toplum yaşamına katılımı artmıştır.

7

SANATSAL KAVRAMLAR

Sanatsal çalışmalara resim, heykel ve mimari gibi konu ve alanlar girer.

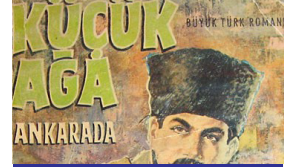

İbrahim Çallı, tablolarında Kurtuluş Savaşı'nı işlemiştir.

8

EDEBÎ KAVRAMLAR

Roman ve hikâye gibi yazım türleri akla gelir.

Kurtuluş Savaşı birçok romancıya ilham kaynağı olmuştur.

1.ÜNİTE : BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

KAZANIM KODU

KAZANIMLAR

KONULAR

1.1

Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı

1.2

Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa

1.3

Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

Buhranlar Büyük Kahramanlar Doğurur

1.4

Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

Adım Adım Liderliğe

“Devletler de tıpkı insanlar gibi doğar,
büyür, yaşlanır ve ölürler.”

14. yüzyıl Tarihçisi İbni Haldun'un,
“Mukaddime” adlı eserinden.

1.1.

UYANAN AVRUPA VE SARSILAN OSMANLI

Kollarımızın arasında hasta, çok ağır hasta bir adam var...

Saint Petersburg Sarayı'nda 9 Ocak 1853'te Çar I. Nikola'nın düzenlediği bir konserde Rus Çarı, İngiliz elçisi Sir Hamilton Seymour'a şöyle demiştir: “Kollarımızın arasında hasta, çok ağır hasta bir adam var. Hasta adamın yaşamasını hepimiz istiyoruz. Emin olunuz ki ben de sizin kadar onun yaşamasını istiyorum. Ancak ansızın kollarımızda ölüvermesi Avrupa çapında bir savaşa neden olabilir. Bu karışıklık esnasında İngiltere İstanbul'a yerleşmek isterse buna göz yummayacağımızı açıkça söyleyebilirim. Ben de İstanbul'u işgal etmek istiyorum. Bu düşüncemi İngiltere'ye bildiriniz.”

İNKILAPÇININ TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Osmanlılık: Namık Kemal, Mithat Paşa, Şinasi gibi Jön Türklerin din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın herkesin eşit durumda sayıldığı bir Osmanlı toplumu oluşturmayı amaçlayan fikir akımıdır.

İslamcılık: Ülkenin bütünlüğünü koruma amacıyla hangi milletten olursa olsun bütün Müslüman milletleri Osmanlı halifesi etrafında birleştirmeyi gerekli gören fikir akımıdır.

Batıcılık: Avrupa'daki gelişmelerin örnek alınarak devletin modernleştirilmesi gerektiğini savunan fikir akımıdır.

Türkçülük: Türk toplulukları arasındaki iş birliğinin geliştirilmesine önem veren fikir akımıdır. Türkçülük fikri, Millî Mücadele'nin kazanılmasında etkili oldu.

Azınlık: Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluk.

Turancılık: Yeryüzündeki bütün Türkleri tek bir yurt ve tek bir bayrak altında birleştirmeyi amaçlayan fikir akımıdır.

Uyanan Avrupa

- Coğrafi Keşifler
- Rönesans
- Reform
- Aydınlanma Çağı
- Sanayi İnkılabı

Sarsılan Osmanlı

- Coğrafi Keşifler
- Sanayi İnkılabı
- Kapitülasyonlar
- Dış Borçlar
- Milliyetçilik

UYANAN AVRUPA

- Avrupalı devletler **Coğrafi Keşifler**'le hem Amerika kıtasını keşfettiler hem de doğunun zenginlik kaynağı olarak bilinen Hindistan'a denizden ulaştılar.
- **Rönesans** ile bilim, sanat ve edebiyat hızla gelişerek akıl ve bilim ön plana çıktı.
- Avrupa'da ekonomik ve bilimsel kalkınmayla birlikte **Reform** adı verilen olay meydana geldi. Katolik kilisesinin siyasi, toplumsal ve bilimsel alanlardaki etkinliği azaldı.
- Reform, **Aydınlanma Çağı** denilen bir dönemin başlamasına neden oldu. Bu dönemde Avrupalı devletler bilimsel bilgiyi teknolojiye aktararak buhar gücüyle çalışan gemiler icat ettiler ve dokuma fabrikaları kurdular. Böylece **Sanayi İnkılabı** doğdu.

SARSILAN OSMANLI

- Coğrafi Keşifler sonucu ticaret gemileri Akdeniz'den Atlas Okyanusu'na doğru kaydı. Bunun sonucunda Osmanlı Devleti **ekonomik** gücünü kaybetmeye başladı.
- Avrupa'da gelişen Sanayi İnkılabı ile Avrupalı devletler ürettikleri ürünleri kapitülasyonlar sayesinde Osmanlı ülkesine kolaylıkla ihraç ettiler. Bu durum, Osmanlı Devleti'ndeki **yerli üretimin** çökmesine neden oldu.
- İngiltere ve Fransa'dan alınan **dış borçları** ödeyemez hâle gelen Osmanlı ekonomisi iflas etti. Alacaklı devletler **Düvân-u Umûmiye** idaresini kurarak Osmanlı'nın gelir kaynaklarına el koydular. Böylece devletin ekonomik bağımsızlığı ortadan kalktı.
- Fransız İhtilali sonrasında **“Her millete**

bir devlet” sloganı ile ortaya çıkan milliyetçilik akımı Osmanlı içindeki azınlıkların isyan etmesine neden oldu.

- Devleti dağılmaktan kurtarmak isteyen bazı yönetici ve aydınlar **Batıcılık, Osmanlılık, Turancılık, Türkçülük ve İslamcılık** gibi fikir akımlarına yöneldiler.
- **Tanzimat Fermanı** (1839) ile azınlıkların zaten var olan hakları yasal olarak güvence altına alındı. 1856'da Avrupalı devletlerin de baskısıyla **Islahat Fermanı** adıyla yeni bir ferman yayımlandı. Buna rağmen azınlık isyanları önlenemedi.
- **Jön Türklerin** Osmanlılık fikir akımı doğrultusunda Meşrutî yönetime geçilerek **Kanun-i Esasi** adıyla Türk tarihinin ilk anayasası hazırlandı. Böylece Osmanlı'da 1876'da **Mebusan Meclisi** adıyla bir meclis açıldı. Azınlıklar ülke

yönetimine dâhil edilmelerine rağmen isyan etmekten vazgeçemediler.

- Bu durum üzerine Padişah II. Abdülhamit, Anayasa'nın kendisine verdiği yetkiyi kullanarak Meclisi kapattı (1878).
- Bazı aydınlar, **İttihat ve Terakki** adıyla gizli bir cemiyet kurarak (1889) ordu içinde örgütlendiler. İttihat ve Terakki Partisinin baskısı ile Mebusan Meclisi ikinci defa açıldı.
- Meşrutiyete karşı İstanbul'da **31 Mart İsyanı** patlak verdi. İttihat ve Terakki üyesi subaylar, Selanik'te, **Hareket Ordusu** adında bir ordu hazırlayarak isyanı bastırdılar.
- İsyan rolü olduğu gerekçesiyle II. Abdülhamit tahttan indirilerek yerine V. Mehmet Reşat getirildi (1909).

1. Aşağıda, 20. yüzyıl başlarındaki Avrupa ve Osmanlı Devleti haritası verilmiştir.

20. Yüzyıl Başlarında Avrupa ve Osmanlı Devleti

Bu haritadan yararlanarak, Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmiştir. B) Doğu Akdeniz'in tamamına egemen değildir.
C) Orta Doğu'da egemenlik sahasına sahiptir. D) Üç farklı kıtada topraklara sahiptir.

2. XV. yüzyılda Avrupa'da yaşanan gelişmelerden biri de Coğrafi Keşifler'di. Coğrafi Keşifler sonucu okyanuslara açılan Avrupalı devletler, hem Amerika kıtasını keşfettiler hem de doğunun zenginlik kaynağı olarak bilinen Hindistan'a denizden ulaştılar. Keşfedilen bu bölgelerdeki kaynakları kendi ülkelere taşıdılar.

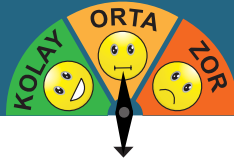
Bu gelişmelerin Avrupa'da, öncelikle aşağıdaki-lerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

- A) Ekonomik kalkınmanın artmasına
B) Akıl ve bilimin ön plana çıkmasına
C) Bilim, sanat ve edebiyatın gelişmesine
D) Kilisenin toplum üzerindeki otoritesinin artmasına

3. 19. yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı sınırları içinde yaşayan azınlıklar ayaklanarak bağımsızlıklarını kazanmışlardı. Osmanlı Devleti, elinde kalan toprakları korumakta zorlanıyordu. Rusya, 1878 Berlin Antlaşması'yla, Kars, Ardahan ve Batum'u topraklarına katarken Avusturya, Bosna Hersek'i koruyuculuğu altına almıştı. İngiltere, Kıbrıs ve Mısır'ı topraklarına katmıştı.

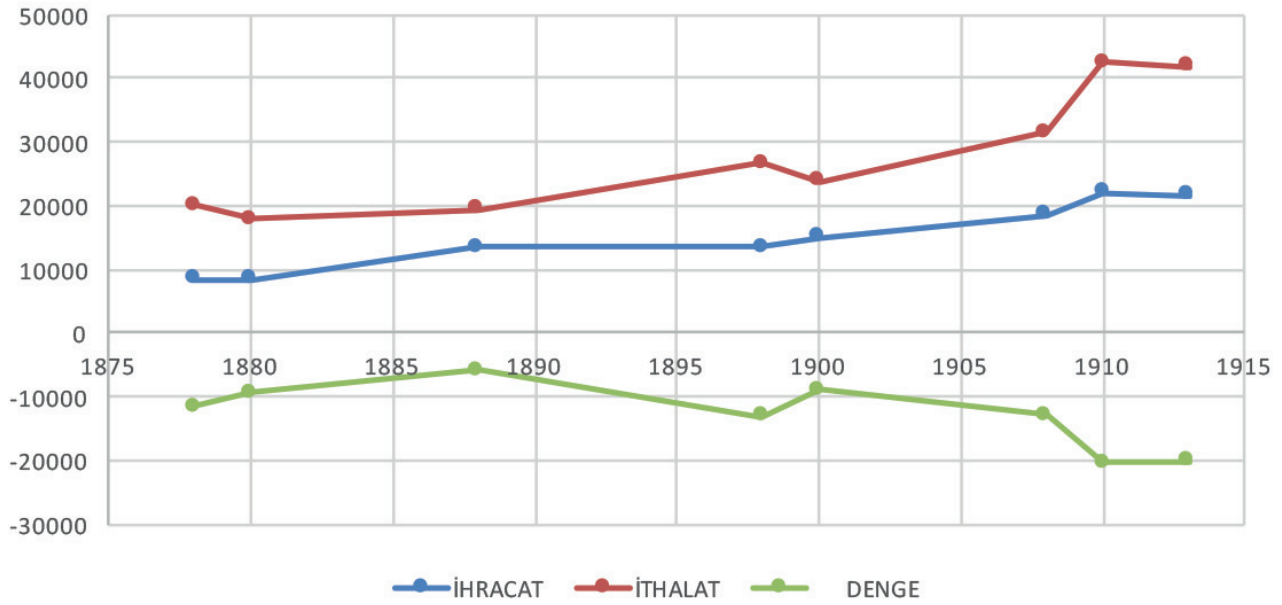
19. yüzyılın sonlarına doğru, Osmanlı Devleti'nin genel durumu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Siyasi varlığı sona ermeye başlamıştır.
B) Kapitülasyonlar nedeniyle ihracatı azalmıştır.
C) Ekonomik bağımsızlığını kaybetmiştir.
D) Maliyesi yabancı devletlerin denetimine girmiştir.

4. Aşağıdaki grafikte, Osmanlı Devleti'nin 1878-1913 yılları arasındaki ihracat, ithalat ve ticaret dengesini gösteren rakamlar verilmiştir.

**Osmanlı İstatistiklerindeki Verilere Göre Osmanlı Dış Ticareti
(1878-1913) (Milyon Osmanlı Lirası)**

Grafikte verilen rakamlar, Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaktadır?

- A) Ekonomik durumunun giderek bozulduğunu
B) Siyasi yalnızlıktan kurtulmaya çalıştığını
C) Kapitülasyonları tek taraflı olarak kaldırdığını
D) Ham maddeye dayalı ithalat yaptığını

5. Tanzimat Fermanı'nda;

- Tüm halkın can, mal ve ırz güvenliği sağlanacak,
- Vergiler herkesin gelirin göre alınacak,
- Hiç kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak ve sürgüne gönderilemeyecek şeklinde hükümler yer almaktadır.

Bu hükümlere bakılarak;

- I. Adalet ilkesine uyulması kararlaştırılmıştır.
- II. Temel haklar güvence altına alınmıştır.
- III. Halka seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

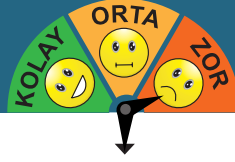
- A) Yalnız III
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

6. XVIII. yüzyılda, fabrikalarda dev buhar makineleri kullanılmaya başlandı. Sanayi İnkılabı'nı başlattığı varsayılan James Watt'ın buhar makinesinin kullanılmasıyla gücünü kömürden alan iplik eğirme fabrikaları şehirlerde hızla çoğaldı. Yüzyılın bitimine doğru dünyanın ilk sanayi şehri olan Manchester (Mençistır)'da 52 dokuma fabrikası kuruldu. Böylece bir sanayi şehri doğdu.

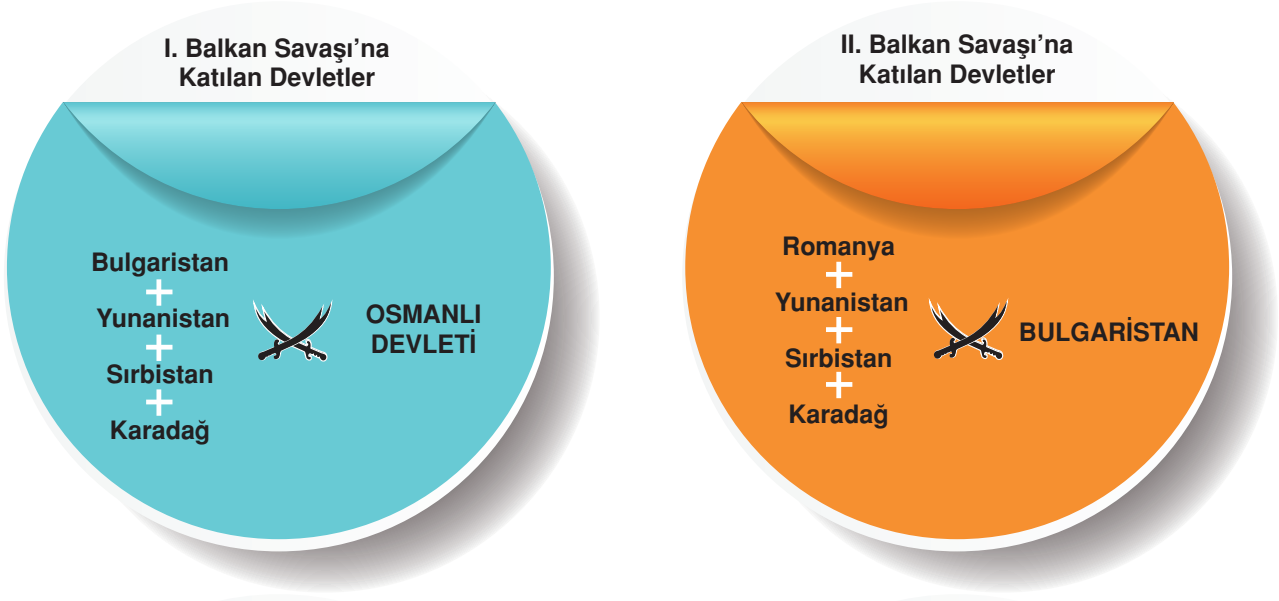
Bu bilgilere göre, aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İş kollarındaki çeşitlilik azalmıştır.
B) İnsan yaşamı değişmiştir.
C) Çalışma süreleri kısalmıştır.
D) Fosil yakıtlara olan gereksinim azalmıştır.

7. Aşağıdaki şemalarda, I. ve II. Balkan Savaşı'na katılan devletler yer almaktadır.

Şemalara göre, I. ve II. Balkan Savaşları ile ilgili söylenebilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Balkanlardaki Osmanlı kültürü ortadan kalkmıştır.
- B) Osmanlılık fikir akımı önem kazanmaya başlamıştır.
- C) Balkan devletleri arasındaki amaç birliği zamanla bozulmuştur.
- D) Avrupalı devletler, Balkan devletlerini Osmanlı Devleti'ne karşı kıskırtmıştır.

8.

Yan tarafta, Akbaba dergisinde çıkan bir karikatüre yer verilmiştir. **Bu karikatürü çizen karikatürist, çiziminde neyi anlatmaya çalışmıştır?**

- A) Osmanlı ekonomisinin içine düştüğü darboğazı
- B) Osmanlı Devleti ile ittifak yapmaya çalışan devletleri
- C) Emperyalist devletlerin Osmanlı'yı parçalamaya çalışmalarını
- D) Sömürgeci güçlerin Osmanlı'dan ekonomik çıkar elde etme gayretlerini

9.

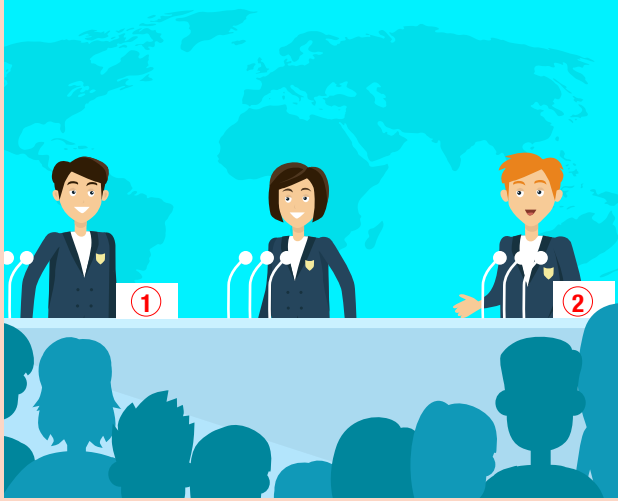
Osmanlı İmparatorluğu'ndaki millet sistemi ve hoşgörü Müslüman olmayan topluluklara kendi kültürel kimliklerini koruma imkânı veriyordu. Bu imkân, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin ortak bir kültür etrafında tek bir toplum hâlinde bütünleşmesini önlemişti. Bu durum, Müslüman olmayan topluluklarda bağımsızlık hareketleri doğurdu ve devleti parçalanma tehdidiyle karşı karşıya bıraktı.

Buna göre;

- I. Osmanlı'nın güçlenmesinde etkili olan bir faktör aynı zamanda yıkılmasında da etkili olmuştur.
- II. Osmanlı Devleti, farklı kültürlerden oluşmuş kozmopolit bir yapıya sahiptir.
- III. Osmanlı milletler topluluğu kültürel özelliklerini korumuşlardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Lider Olun!

Bir binanın yapım tabelasında, “Bu bina Dü-yün-u Umûmiye binası olarak yapılmış, daha sonra da okula dönüştürülmüştür.” yazıyorsa hangi okuldasınızdır?

A) Galatasaray Lisesi

B) Kabataş Erkek Lisesi

C) İstanbul Erkek Lisesi

D) Kadıköy Anadolu Lisesi

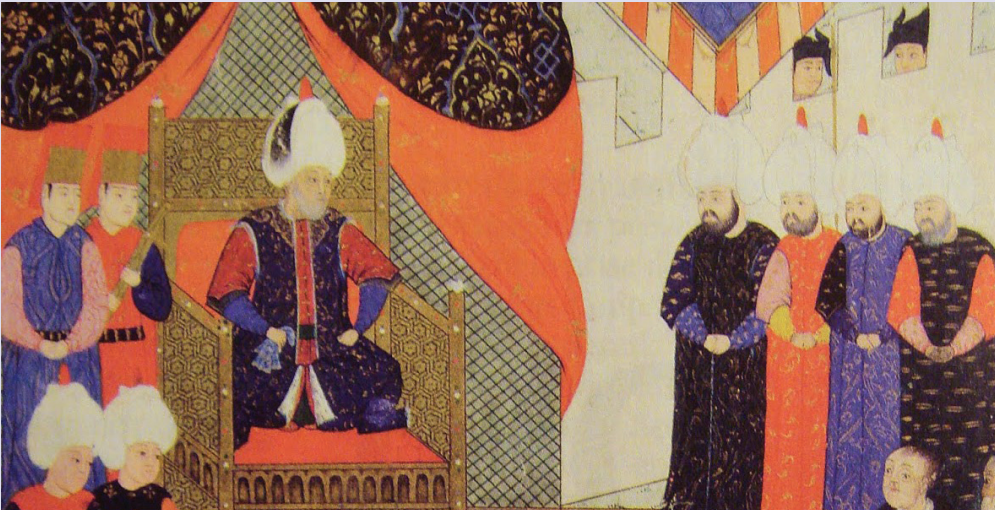
BU KAZANIMIN CEVABI BİR SONRAKİ KAZANIMDADIR**Günlük Yaşama Hâkim Olun!****BU KAZANIM BİZLERE NE KAZANDIRDI?**

Bir milletin parasını kontrol eden o milleti de kontrol eder...

Ekonomisi zayıf bir ulus, yoksulluktan ve düşkünlükten kurtulamaz; güçlü bir uygarlığa, kalkınma ve mutluluğa kavuşamaz; toplumsal ve siyasal yıkımlardan kaçamaz.

Devletler ve medeniyetler bir döngünün parçasıdır...

Medeniyetler, milletler ve insanlar durağan değildir, hep bir değişim içindedir. Örneğin bir zamanlar Batı, nasıl Doğu'nun önünde dize gelmişse, 19. yüzyıldan sonra da Doğu da Batı'nın önünde dize gelmiştir.

Şaşırmaya Hazır Olun!**Nereden Nereye**

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde sadece Sivas Sancağı'nın bütçesi 20 milyon altındı. Aynı dönemde Fransa Krallığı'nın bütçesi 4 milyon, Birleşik İngiltere Krallığı'nın bütçesi ise 3,5 milyon altındı.

“Ben çocukken fakirdim. İki kuruş elime geçince bunun bir kuruşunu kitaba verirdim. Eğer böyle olmasaydım, bu yaptıklarımın hiçbirini yapamazdım.”

Mustafa Kemal'in Vasfi Çınar'a sözleri.

1.2.

MAVİ GÖZLÜ ÇOCUK: MUSTAFA

Okuldaki ilk gün...

“Okula gideceğim sabah annem bana beyaz bir entari giydirmiş, başıma da sırma işlemeli bir sarık sararak süslemişti. Elimde yaldızlı bir dal vardı. Sonra hoca efendi yanında bütün okul çocuklarıyla evimizin yeşilliklerle bezenmiş kapısına geldi. Duadan sonra anneme, babama ve hocaya temenna ederek ellerini öptüm. Ardından yeni arkadaşlarımla alkışları arasında sevinçli bir alay hâlinde şehrin sokaklarından geçerek caminin yanındaki okula gittik. Oraya varışımızda hep bir ağızdan yeniden dualar okundu, sonra hoca beni elimden tutarak kemerli bir odaya götürdü. Kur'an'ın kutsal kelamını orada bana açıklamaya başladı.”

İNKILAPÇININ TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Etnik: Kavimle ilgili, kavme özgü.

Hitabet: Etkili söz söyleme sanatı.

İdadi: Lise derecesindeki okul.

İskân politikası: Türk ailelerinin Anadolu'dan getirilerek Rumeli topraklarına yerleştirilmesi.

Medrese: Genellikle İslami bilimler okutulduğu okul.

Mektep: Okul.

Molla: Dinî yönü ağır basan kimse. Medrese öğrencisi. Büyük bilgin.

Rumeli: Osmanlı Devleti'nin Balkan Yarımadası'ndaki topraklarına verilen isim.

Rûsûmat İdaresi: Osmanlı'da vergi dairesi.

Rüştiye: Ortaokul derecesinde olan Osmanlı eğitim kurumu.

Ulus (Millet): Aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu.

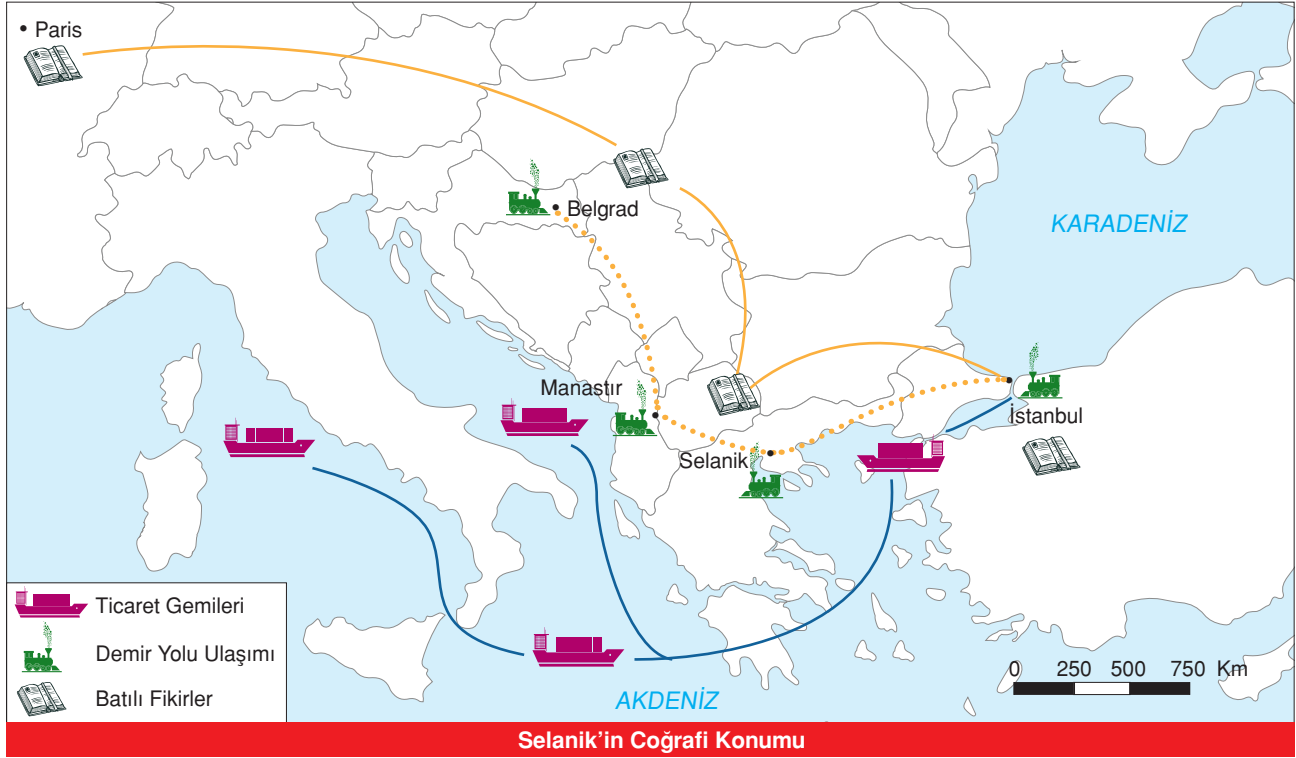
SELANİK	Mustafa'nın doğduğu Selanik şehri çok uluslu bir yapıya sahipti. Şehirde Türklerle birlikte Rum, Bulgar, Yahudi ve Ermeniler bir arada yaşıyordu.
SELANİK	Selanik, önemli bir liman şehri olmanın yanında demir yolu ile de Belgrad, Manastır ve İstanbul gibi önemli şehirlere bağlanmaktaydı. Bu durum Selanik'in hem Batı ile etkileşimini kolaylaştırmış hem de sosyal ve kültürel yönden gelişmesine zemin hazırlamıştır.
SOYU	Babası tarafından dedesi Hafız Ahmet Efendi 15. yüzyıllarda Anadolu'dan Makedonya'ya yerleştirilmiş Kocacık yörelerindendir. Annesinin babası Feyzullah Ağa ise Karaman'dan Rumeli'ye gelen Konyar yörelerindendir.
ANNESİ	Türk geleneklerine bağlı dindar ve okuma yazma bilen bir Türk kadınıydı. Ali Rıza ile evliliğinden Fatma , Ahmet , Ömer , Mustafa , Makbule ve Naciye adlarında çocukları olur. Fatma, Ahmet, Ömer ve Naciye küçük yaşta vefat etmişlerdir.
BABASI	1876 - 1877 yıllarında Selanik'teki Asakirimilliyet Taburu 'nda üsteğmen rütbesiyle görev yapmıştır. Askerlik görevinden sonra bir süre Vakıflar İdaresinde ikinci kâtip, Rûsûmat idaresinde gümrük memurlukları görevinde bulunmuştur. Daha sonra kereste işi ile uğraşarak serbest ticaret yapmaya başlamıştır.

Mahalle Mektebi	1886	Okul yaşına gelen küçük Mustafa önce annesinin isteğiyle Hafız Mehmet Efendi Mahalle Mektebine başladı.
Şemsi Efendi İlkokulu	1886	Şemsi Efendi'nin 1872'de Selanik'te açtığı okulun sınıflarında modern ders araçları yer alıyordu. Dersler uygulamalı olarak yapılıyordu. Şemsi Efendi Okulu Mustafa Kemal'in yenilikçi bir birey olarak yetişmesinde önemli bir yere sahip olmuştur.
Selanik Mülkiye Rüştiyesi	1892	Şemsi Efendi Okulunda iken babasını kaybeden küçük Mustafa, bir dönem dayısı Hüseyin Ağa'nın çalıştığı Langaza'daki Rapla çiftliğinde bulundu. Kısa bir kesintiden sonra Selanik Mülkiye Rüştiyesinde eğitime başlayan Mustafa, Selanik Askerî Rüştiyesinin sınavlarına girerek bu okulda okumaya hak kazanmıştır.
Selanik Askerî Rüştiyesi	1893	Matematik öğretmeninin ismi de Mustafa idi. Bir gün Mustafa'ya; “Oğlum, senin de ismin Mustafa, benim de. Bu böyle olmayacak. Arada bir fark olmalı. Bundan sonra senin adın Mustafa Kemal olsun.” dedi. O zamandan beri Mustafa'nın adı “Mustafa Kemal” oldu.
Manastır Askerî İdadisi	1896	Manastır Askerî İdadisinde iken Ömer Naci sayesinde şiir ve edebiyata ilgi duydu. Mustafa Kemal, burada iken yabancı ve yerli düşünürlerin eserlerini okuyarak fikirlerini olgunlaştırmıştır.
İstanbul Harp Okulu	1899	Harp okulunda iken hitabet yeteneği gelişti. Bu okulu 1902 yılında “teğmen” rütbesiyle bitirmiş ve Harp Akademisine geçmiştir.
Harp Akademisi	1902	1905 yılında “kurmay yüzbaşı” rütbesiyle Harp Akademisini tamamlayan Mustafa Kemal, kurmaylık stajı yapmak üzere Şam'daki 5. Ordu emrine atanmıştır.

1. Aşağıdaki haritada, Mustafa Kemal'in doğduğu yıllarda Selanik'in coğrafi konumu verilmiştir.

Haritadaki bilgilerden hareketle Selanik şehriyle ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Kara yolunun daha gelişmiş olduğuna
B) Halkın çoğunluğunun Türklerden meydana geldiğine
C) Stratejik açıdan önemli bir konuma sahip olduğuna
D) Çeşitli kültürel unsurlara ev sahipliği yaptığına

2. "Selanik Mülkiye Rüştîyesinde iken mahallemizdeki Binbaşı Kadri Bey'in oğlu Ahmet, askerî rüştiyeye (ortaokul) devam ediyor ve askerî üniforma giyiyordu. Onu gördükçe ben de böyle giyinmeye hevesleniyordum. Sonra sokaklarda subaylar görüyordum. Subay olmak için önce askerî rüştiyeye girmek gerektiğini anlıyordum. O sırada annem Selanik'e gelmişti. Askerî Rüştiyeye girmek istediğimi ona söyledim. Annem asker olmamı istemiyordu. Sınav zamanı ona sezdirmeden rüştiyeye giderek sınava girdim."

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Askerlik mesleğini seçmesinde çevre faktörü etkili olmuştur.
II. İdeallerini gerçekleştirmeye çalışmıştır.
III. Babasının desteği ile askerî rüştiyeye girmiştir.

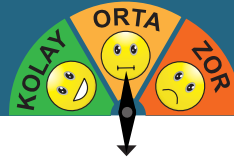
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

3. Okul çağına gelen Mustafa'nın öğrenimine hangi okulda başlayacağı konusu, ailede küçük bir tartışmaya neden oldu. Ailesinden din adamlarının bulunmasıyla gururlanan Zübeyde Hanım, Mustafa'nın da onlar gibi olması gerektiğini düşünüyor ve bu nedenle dinî eğitim veren mahalle mektebine gitmesini istiyordu. Oğluna "Adam olmak için okumak, öğrenmek şarttır; başka çare yoktur." diye öğüt veren Ali Rıza Efendi ise Mustafa'yı Selanik'te yeni açılan, modern yöntemlerin uygulandığı Şemsi Efendi İlkokuluna göndermek istiyordu.

Parçada verilen bilgiler, Osmanlı Devleti'ndeki aşağıdaki durumlardan hangisinin göstergesidir?

- A) Farklı tarzda eğitim kurumlarının bulunduğu
B) Yükseköğretime önem verildiğinin
C) Eğitimin ülke geneline yayıldığı
D) Eğitimin zorunlu ve parasız olduğunun

4. Askerî Rüştiyeyi üstün başarıyla bitiren Mustafa Kemal, 1896 yılında Manastır Askerî İdadisi (askerî lise) sınavlarına girerek iyi bir derece ile bu okula girmeye hak kazandı. Mustafa Kemal'in Askerî İdadi ile ilgili aşağıdaki anısını okuyalım.

"... Manastır Askerî Lisesinde matematik pek kolay değildi. Bununla uğraşmaya devam ettim. Fakat Fransızcam geriydi. Öğretmen benimle çok ilgileniyor, acı ihtarlar da bulunuyordu; bu ihtarlar benim çok zoruma gitti, ilk tatil döneminde çare aradım; iki, üç ay gizlice Frerler Okulunun özel sınıfına devam ettim. Böylece okul derslerine göre daha fazla Fransızca öğrendim."

Manastır Askerî İdadisini başarı ile bitirdikten sonra 13 Mart 1899 tarihinde başladığı İstanbul Harp Okulunun ilk yıllarında bazı zorluklarla karşılaşan Mustafa Kemal daha sonra okuluna alıştı. Mustafa Kemal'in Harp Okulu ile ilgili aşağıdaki anısını okuyalım.

"... Birinci sınıfta saf gençlik hayallerine kapıldım. Dersleri ihmal ettim. Senenin nasıl geçtiğini fark etmedim. Ancak dersler bitince kitaplara sarıldım. İkinci sınıfa geçtikten sonra askerlik derslerine ilgim daha çok arttı. Şiir yazmak hakkında, lisedeki okuma öğretmenimin koyduğu yasağı unutmuyordum. Fakat güzel konuşmak ve güzel yazmak hevesim devam etti."

Buna göre, Mustafa Kemal'in anılarıyla ilgili yapılan aşağıdaki yorumlardan hangisi doğrudur?

	Askerî İdadi anısının yorumu	Harp Okulu anısının yorumu
A)	Eğitimde, çağdaş değerler benimsenmiştir.	Devlet desteği, eğitimi daha da ileriye taşımıştır.
B)	Düşünürler, eğitim ve kültürü ileriye taşımıştır.	Ekonomik sıkıntılar başarıyı engelleyememiştir.
C)	Kişisel ve özverili çaba, beraberinde başarı getirmiştir.	Öğretmenin, öğrencisi üzerindeki etkisi devam etmiştir.
D)	Çevresel faktörler, meslek seçiminde etkili olmuştur.	Ders araç ve gereçleri, öğrenci başarısında etkili olmuştur.

5. Ali Rıza Efendi, Aydın Bölgesi'nden Rumeli'ye iskân edilen Kocacık Türklerinden Ahmet Efendi'nin oğludur. Bugün Makedonya'nın batısında yer alan Debreyibala Sancağı'na yerleştirilen aile, 1830'lu yıllarda Selanik'e göç etmiştir. Ali Rıza Efendi; sırasıyla Evkâf Kâtipliği, 1876-1877 yıllarında Asakirimillîye Taburu'nda üsteğmen rütbesiyle subaylık ve Rüşûmat İdaresi'nde gümrük memurluğu görevlerinde bulunmuştur. Daha sonra memurluktan istifa ederek kereste ve tuz ticareti yapmıştır. Verilen bilgilerde, Ali Rıza Efendi ile ilgili aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabına ulaşılabılır?

- A) Ailesinin kökeni nereye dayanmaktadır?
B) Memurluktan neden istifa etmiştir?
C) Ataları neden Rumeli'ye göç etmiştir?
D) Hangi mesleklerden daha çok para kazanmıştır?

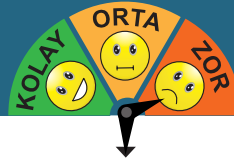
6. Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde Türklerle beraber çok farklı milletler bulunuyordu. Atatürk'ün çocukluk dönemini geçirdiği Selanik şehrinde de Türklerle birlikte Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi ve Ermeniler yaşamaktaydı. Bu nedenle dil, inançlar, gelenek ve görenekler de farklılık gösteriyordu. Yüzyıllarca uyum içinde yaşayan bu farklı kültürler, Fransız İhtilali'nin etkisiyle çatışma ortamı içine sürüklenmişlerdir.

Buna göre Selanik şehri ile ilgili;

- I. Çok uluslu bir yapıya sahiptir.
II. Zengin bir kültürel yapı vardır.
III. Milliyetçilik düşüncesi etkili olmuştur.
IV. Canlı bir ticari yaşam vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır

- A) Yalnız I
B) I, II ve III
C) I, III ve IV
D) I, II, III ve IV

7. İngiliz Ataşemiliteri Albay Ros'un "Siz hangi soylu ailedensiniz?" sorusuna Mustafa Kemal şöyle cevap vermişti: "Anasının babasının soyluluğu ile övünen Teodoz, İtalya Yarımadası'na inmek isteyen Türk Attila'ya barış görüşmesinden önce sormuş: "Siz hangi soylu ailedensiniz?", Attila da ona cevap vermiş: "Ben soylu bir milletin evladıyım!". İşte cevabım da size budur! İngiliz Ataşemiliteri Albay Ros ile Mustafa Kemal arasında geçen diyalog ile ilgili aşağıdaki öğrenciler şu yorumlarda bulunmuşlardır:

İrem

Mustafa Kemal'e göre soyluluk, aile ile ilişkilendirilmemelidir.

Begüm

Mustafa Kemal, aile değerlerini millet değerlerinden üstün tutmuştur.

İlker

Mustafa Kemal, milleti üst bir değer olarak görmüştür.

Şahin

Mustafa Kemal, görüşlerini tarihsel olaylarla destekleme yoluna gitmiştir.

Size göre, öğrencilerden hangisinin yorumu yanlıştır?

A) İrem

B) Begüm

C) İlker

D) Şahin

8. Farklı dil, din, kültür ve yaşam tarzlarının egemen olduğu Manastır; 19. yüzyılda Güney Balkanlar'ın Selanik'ten sonra ikinci büyük şehriydi. Bölgenin en büyük limanına sahip Selanik'e demir yolu bağlantısı bulunan Manastır, Rumeli içlerine doğru uzanan bir ticaret yolu üzerinde bulunuyordu. Balkanlarda önemli bir ekonomik gelişme sağlayan bu şehir, 1881'den sonra vilayet merkezi olmuş, 3. Ordu Karargâhı'na da ev sahipliği yapmıştı.

Verilen parçada, Manastır şehrinin;

- I. Askerî,
- II. İktisadi,
- III. Jeopolitik

özelliklerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- C) II ve III

- B) I ve II
- D) I, II ve III

9.

Yukarıda, Atatürk'ün 1. Ölüm Yıldönümü'nde (1939) basılan pullardan bazılarının görselleri verilmiştir. (Pulko nr.1238-1245 - İsfila nr.1409-1416)

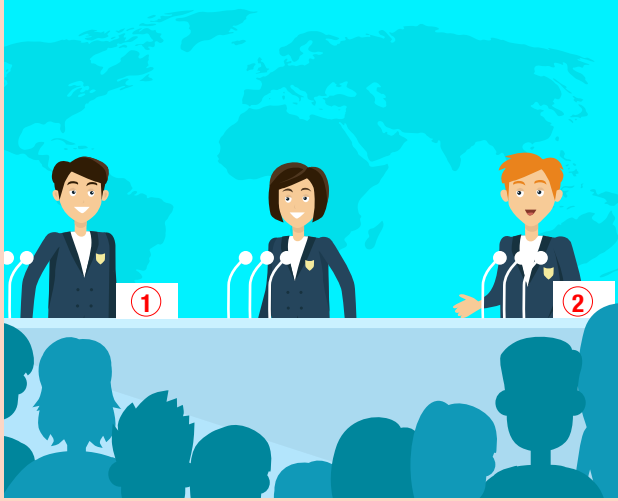
1939 yılına ait pullarda, Atatürk'ün doğum yılının 1880 olarak verilmesinin nedeni aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Pulların hatalı bir şekilde basılmış olması
- B) 1940 yılından sonra hicri takvimden miladi takvime geçilmesi
- C) Mustafa Kemal'in doğduğu yıllarda Osmanlı'nın büyük bir savaşın içinde olması
- D) Mustafa Kemal'in doğum tarihi konusunda bir belirsizliğin olması

Lider Olun!

Küçük Mustafa'nın, Langaza'daki Rapla Çiftliği günleri ile ilgili bir kitapta: "Mustafa, bakla tarlasına inatçı hayvanları yaklaştırmıyordu." diye yazıyorsa, bu anlatımda sözü edilen hayvan hangisidir?

A) Kartal

B) Karga

C) Koyun

D) Keçi

ÖNCEKİ KAZANIM YARIŞMASININ CEVABI **C**

Günlük Yaşama Hâkim Olun!

BU KAZANIM BİZLERE NE KAZANDIRDI?

Eğitim ve aile

Aile ve eğitim büyük olmanın en temel şartıdır. Mustafa Kemal: "Adam olmak için okumak, öğrenmek şarttır, başka çare yoktur." diyen bir ailede doğdu. Bu, ona büyük bir servet kattı. Onun ikinci serveti ise yüreğine dokunan öğretmenlere sahip olmasıdır. Sonrası mı? Atatürk!

Şaşırmaya Hazır Olun!

Oğlunun askerî okula gitmesine izin verirken hep böyle yüksekte kalacak...

Küçük Mustafa, annesine haber vermeden askerî rüştiye sınavlarına katılarak Selanik Askerî Rüştiyesini kazandı. Ama okula kayıt yaptırabilmesi için annesinin imzası gerekiyordu. Annesi oğlunun askerî okula gitmesini istemiyordu. Bu sırada Zübeyde Hanım rüyasında oğlunun bir minarenin tepesinde altın bir tepsi içinde oturduğunu görmüştü. Minareye doğru koşarken kulağına bir ses geldi: "Oğlunun askerî okula gitmesine izin verirken hep böyle yüksekte kalacak, vermezsen yere atılacak." diyordu. Bu rüyadan sonra Zübeyde Hanım, oğlunun isteğini yerine getirdi ve gerekli kâğıtları imzaladı. Böylece Mustafa, Selanik Askerî Rüştiyesine girmiş ve askerlik mesleğini seçmiş oldu.

"Cenge Giderken
Bu topraklar ecdadımın ocağı.
Evim, köyüm hep bu yerin bucağı,
İşte vatan! İşte Tanrı kucağı!
Ata yurdun, evlat bulmaz, giderim!"
Mehmet Emin Yurdakul

1.3.

BUHRANLAR BÜYÜK KAHRAMANLAR DOĞURUR

INKILAPÇININ TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Millî Egemenlik: Yönetimin halkın çoğunluğunun kararıyla belirlenmesi ve belli aralıklarla değiştirilme hakkının yine halka ait olması.

İnkılap: Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform.

Cenk: Savaş.

Ecdat: Geçmişteki büyükler, atalar, dedeler.

Ulusçuluk: Milliyetçilik.

Bucak: Kenar, köşe, kıyı, yer.

Evlat: Bir kimsenin oğlu ya da kızı, (ana babaya göre) oğul ya da kız çocuk.

Cepheye, Yunanlılarla çarpışmaya gidiyorum...

"... Topraklarımız üstünde ağırlaşan tehlike havasını nefesleri içinde duyduğu sırada 1897'de Türk-Yunan Savaşı çıktı. "Gençliğimin en heyecanlı günlerini yaşadım. Küçük yaşına bakmayarak gönüllüler arasına katılmak istiyordum."

Gençler davul zurna sesleri arasında, ellerinde bayrakları ile cepheye koşuyorlardı. Aralarında bıyıkları henüz terleyen çocuklar da vardı. Bazı arkadaşlarının anlattıklarına göre o da arkadaşlarından biri ile okuldan kaçtı. Katılacakları bir kıta ararken gece vakti bir kapı önüne geldiler. Mustafa Kemal kapı tokmağını vurdu. Kapıyı açan kadın, sesini çıkarmadan içeri çekildi. Sonra lambayı gençlerin yüzüne tuttu.

– Mustafa sen burada ne arıyorsun?

– ...

– Nereye gidiyorsun?

– Cepheye... Yunanlılarla çarpışmaya... Kadıncağız güçlükle Mustafa Kemal'i kararından vazgeçirebildi."

(Fatih Rıfkı Atay, Çankaya, s. 21-22)

MUSTAFA KEMAL'İ ETKİLEYEN DÜŞÜNÜRLER

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

Mustafa Kemal, daha Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken okuduğu Rousseau'nun eserlerinde yer alan **ulusal egemenlik**, **ulusçuluk** ve **yurttaşlık** gibi kavramlardan etkilenmiştir.

Namık Kemal (1840-1888)

Vatan sevgisi ve hürriyet gibi konuları coşkun bir şekilde işleyen Namık Kemal, genç Mustafa Kemal'in kalbinde vatan sevgisi ve hürriyet aşkı gibi duyguların yerleşmesine yardımcı olmuştur. Mustafa Kemal, Namık Kemal için, "Hislerimin babasıdır." demiştir. .

Mehmet Emin Yurdakul (1869-1944)

"Ordunun Destanı" adlı şiirinde Mustafa Kemal'e de yer veren Yurdakul, eserlerinde **vatan**, **millet** ve **millî birlik** gibi kavramları yoğun bir şekilde işlemiştir.

Montesquieu (1689-1755)

Montesquieu'ye göre en iyi yönetim biçimi halka dayanan **cumhuriyet** yönetimidir. Bu düşüncelerden etkilenen Mustafa Kemal de Kurtuluş Savaşı'nın bitmesi ile birlikte zaman kaybetmeden cumhuriyet yönetimine geçilmesi yolunda adım atmıştır.

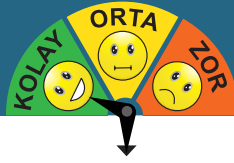
Tevfik Fikret (1867-1915)

Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini savunan Tevfik Fikret'in bu yöndeki fikirleri, Mustafa Kemal üzerinde özellikle inkılaplar yapılırken etkili olmuştur. Mustafa Kemal Tevfik Fikret için "**Ben inkılap ruhunu ondan aldım.**" demiştir.

Ziya Gökalp (1876-1924)

Türk milliyetçiliğinin fikir babası olan Ziya Gökalp, cumhuriyetin ilk dönemlerinde, devletin kültür politikalarının belirlenmesinde etkili olmuştur. Mustafa Kemal, "**Vücudumun babası Ali Rıza Efendi, fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tir.**" demiştir.

1. Aşağıda, bir öğrencinin Mustafa Kemal'in hayatıyla ilgili soru metninde altını çizdiği terim ve kavramlar gösterilmiştir.

Mustafa Kemal, Harp Okulu öğrencilerinin kendi aralarında düzenledikleri tartışmalara ve hitabet yarışmalarına da katılıyordu. Güzel konuşuyor, **düşüncelerini cesaretle ifade ediyor** ve engin bilgisiyle arkadaşlarının saygısını kazanıyordu. Harp Akademisinden arkadaşı olan bir subay onunla ilgili şunları söylemektedir: "Her cuma akşamı bir sınıfta toplanır, kapıları kapattıktan sonra kürsüye çıkan **Mustafa Kemal'i dinlerdik**. Tıpkı bir konferansçı gibi, Paris'ten gelen Jön Türklerin çıkardığı gazeteler ve **Fransızca gazetelerden öğrendiklerini bizlere aktarırdı**. O zamana dek 'Padişahım çok yaşa!' demekten başka bir şey bilmeyen bizler için Mustafa Kemal'in söyledikleri çok dikkat çekiciydi. **Vatan, millet, Türklük** gibi düşünceleri ilk kez, Harp Akademisi sıralarında ondan duymuştuk. Bir cuma üzüntü içinde şunları söylemişti: 'Artık bir avuç Rumeli toprağına sığındık. Sırp, Yunan ve Bulgar komitacılarını besleyen Ruslar, dedelerimizin kanları pahasına aldıkları Türk yurdunu bizden koparma gayreti içindedir. Bu bölgedeki orduların komutanları çaresizlik ve yetmezlik içindedir. Başka milletlerin aydınları çalışıp milletlerini uyarırken nerede bizim düşünürlerimiz? **Arkadaşlar bize büyük görev düşüyor.**'"

Öğrencinin altını çizdiği anahtar kavramlar, sırasıyla Atatürk'ün kişilik özelliklerinden hangileri ile ilişkilendirilebilir?

- A) Açık sözlülük - Liderlik - Çağdaşlık - Vatanseverlik - İdealistlik
B) Akılcılık - Örgütleyicilik - İnkılapçılık - İleri görüşlülük - Sabırlılık
C) Kararlılık - Liderlik - Yenilikçilik - Çok cephelilik - Sabırlılık
D) Açık sözlülük - Örgütleyicilik - Liderlik - Sabırlılık - Akılcılık

2. İdadide eğitim görürken yaşanan 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı Mustafa Kemal'i de etkilemiş, onun vatanseverlik duygularını güçlendirmiştir. Manastır'dan yola çıkan askerler ve onlara katılan gönüllüleri coşkulu kalabalıklar uğurlarken yaşı küçük olmasına rağmen cepheye gitmek istemiş ancak bu isteğini gerçekleştirememiştir. Osmanlı Devleti kısa sürede görkemli bir zafer kazanmış olmasına karşın büyük devletlerin zorlamasıyla ateşkes yapılmış; 1897 İstanbul Antlaşması ile cephede kazanılan zafer, masa başında kaybedilmiştir.

Türk - Yunan Savaşı ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Mustafa Kemal'in kişiliğinde izler bırakmıştır.
B) Yunanistan'ın bağımsız bir devlet olmasına neden olmuştur.
C) Osmanlı Devleti'nin siyasi güçsüzlüğünü gün yüzüne çıkarmıştır.
D) Osmanlı Devleti'nin diplomatik başarısızlığı ile sonuçlanmıştır.

3.

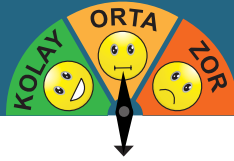
Ordu mensupları İttihat ve Terakki Cemiyeti içinde kaldıkça millete dayalı bir parti kuramayız. Orduyu da zaafa uğratarız. Ordu ile cemiyeti ayıralım. Cemiyet tam manasıyla siyasi bir parti hâlinde, milletin sinesinde kök salsın. Ordu da

asıl işi olan yurt savunması ile uğraşsın. Dolayısıyla siyasete atılmak isteyen subaylar ordudan ayrılıp cemiyete mâl olsunlar. Bundan sonra, subayların siyasi örgütlere girmelerini engelleyecek hukuki önlemler alınsın.

Aşağıdaki yorumlardan hangisi, Mustafa Kemal'in bu sözleri ile aynı doğrultuda değildir?

- A) Ordu mensupları askerken siyasetle uğraşmamalıdır.
B) Askerlerin siyasetle uğraşmasını engelleyecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
C) İttihat ve Terakki ordu partisi olarak varlığını devam ettirmelidir.
D) Askerlerin siyasetle uğraşması orduyu güçsüz hâle getirmektedir.

4.

Atatürk Anlatıyor

“Bir gün Cemal Bey Selanik gazetelerinden birine imzasız bir makale yazmış. Bana gazeteyi uzatıp makaleyi okuyup okumadığımı sordu. “Affediniz, sizin yazdığınızı bilmiyordum. Yazmamış olmanızı temenni ederdim. Cemal Bey, şu ve bu tarzda siz birtakım kimselere kendinizi beğendirmek hevesine düşmeyiniz. Bunun hiçbir kıymeti ve önemi yoktur. Siz içinde bulunduğumuz vaziyeti değerlendiriniz ve öncelikle kabul ediniz ki biraz fedakâr ve özverili olmak lazımdır. Eğer şunun bunun ilgisinden kuvvet almaya tenezzül ederseniz şu anki durumunuzu bilmem fakat geleceğiniz çürük olur. Çünkü bizim henüz gerçeklerle yüzleşmemiş geniş çevrelerimiz vardır. Bu çevrelerde hayallerle dolu kimseler çoktur. Büyüklük odur ki hiç kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın, memleket için gerçek ülkü ne ise onu göreceksin, o hedefe yürüyeceksin, herkes senin aleyhinde bulunacaktır, herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır. İşte sen bunda karşı koyuşları yok eden olacaksın. Önüne sayılamayacak güçlükler yığacaklardır, kendini büyük değil küçük, zayıf, araçsız, hiç sayarak, kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak bu güçlükleri aşacaksın. Ondan sonra sana büyüksün derlerse, bunu diyenlere de güleceksin.”

“Atatürk Anlatıyor” adlı anının satırlarında Atatürk ile ilgili;

- I. Kararlılık,
- II. Doğruluk,
- III. Öz güven,
- IV. Vatanseverlik

gibi kişilik özelliklerinden hangileri yer almaktadır?

- A) I ve II   B) I, II ve III   C) I, II ve IV   D) I, II, III ve IV

5. Mustafa Kemal’in Harp Okulunda gizli bir toplantıda yapmış olduğu konuşmayı yakın arkadaşı Asım Gündüz’ün anlatımından okuyalım.

“... Bizim bir Namık Kemal’imiz var. O, Türk milletinin yüzyıllardan beri beklediği sesi verdi...”

Arkadaşlar! Bize büyük görevler düşüyor. Yarın görev alıp gittiğimiz her yerde milletimizi yetiştirmek için subaylarımızın öğretmeni olacağız. Gittiğimiz yerlerde aydın gençlerle arkadaşlık ederek onları bu istikamete yöneltceğiz. Vatanımızı ve devletimizi büyük tehlikelerin beklediğini hatırdan çıkarmak durumundayız...”

(Yrd. Doç. Dr. Ali Güler, Sarı Mustafa’m, s.217.)

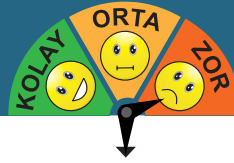
Bu anı, Mustafa Kemal’in hangi kişilik özelliğini yansıtmaz?

- A) Önderlik   B) İdealistlik
C) Askerî deha   D) Vatanseverlik

6. Çanakkale’deki başarılarıyla askerî dehasını ortaya koyan Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı’nda da Türk ordusunun başkumandanı oldu. O, ordularımızın başında Sakarya ve Başkomutanlık Meydan Muharebelerini kazanarak Kurtuluş Savaşı’nın zaferle sonuçlanmasında en büyük rolü oynadı. Kurtuluş Savaşı’nın her aşamasında Türk milletine önderlik eden Mustafa Kemal, zaferden sonra da Türk milletinin her alanda çağdaşlaşmasını hedef alan inkılapları gerçekleştirdi.

Parçadaki bilgilerden, Mustafa Kemal ile ilgili öncelikle aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Askerî başarıları ile ön plana çıkmıştır.
B) Çok yönlü bir kişilik özelliği göstermiştir.
C) Bağımsızlığı en büyük değer olarak görmüştür.
D) Toplumsal sorunlara duyarlı bir tavır sergilemiştir.

7. Aşağıda, Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen yazarlar ve düşünürler ile bunların Mustafa Kemal'i hangi alanda etkilediği ile ilgili dört farklı eşleştirme seçeneği verilmiştir.

I		II	
Ziya Gökalp	→ Milliyetçilik	Ziya Gökalp	→ İnkılapçılık
Namık Kemal	→ Vatanseverlik	Namık Kemal	→ Yurttaşlık Bilinci
M. Emin Yurdakul	→ Milliyetçilik	M. Emin Yurdakul	→ Milliyetçilik
Tevfik Fikret	→ İnkılapçılık	Tevfik Fikret	→ Milliyetçilik
J.J. Rousseau	→ Yurttaşlık Bilinci	J.J. Rousseau	→ Vatanseverlik
Montesquieu	→ Cumhuriyetçilik	Montesquieu	→ Cumhuriyetçilik
Voltaire	→ Bilimsellik	Voltaire	→ Bilimsellik
III		IV	
Ziya Gökalp	→ Cumhuriyetçilik	Ziya Gökalp	→ Yurttaşlık Bilinci
Namık Kemal	→ Bilimsellik	Namık Kemal	→ Cumhuriyetçilik
M. Emin Yurdakul	→ Milliyetçilik	M. Emin Yurdakul	→ Bilimsellik
Tevfik Fikret	→ İnkılapçılık	Tevfik Fikret	→ Milliyetçilik
J.J. Rousseau	→ Yurttaşlık Bilinci	J.J. Rousseau	→ Vatanseverlik
Montesquieu	→ Milliyetçilik	Montesquieu	→ Milliyetçilik
Voltaire	→ Vatanseverlik	Voltaire	→ İnkılapçılık

Bu eşleştirme seçeneklerinden hangisi doğrudur?

A) I

B) II

C) III

D) IV

8. Genç Mustafa Kemal ile ilgili bilgilerden bazıları şunlardır:

- ▶ Her şeyi, başkasından bekleyen bir karaktere sahip değildi. O, yapması gerekenleri düşünür, keşfeder ve uygulardı.
- ▶ Yerli ve yabancı birçok fikir insanını okur ve onların fikirlerini analiz ederdi.
- ▶ Subay olarak Osmanlı Devleti'nin farklı bölgelerinde görev yapmıştır.

Bu bilgilerden hareket edildiğinde, Mustafa Kemal'in gençlik yıllarıyla ilgili;

- I. Farklı fikirlerden yararlanarak kendi düşünce dünyasını inşa etmiştir.
- II. Devletin ve halkın içinde bulunduğu durumu yakından tanıma fırsatı yakalamıştır.
- III. Kendi kendisini yetiştirmek için gayret göstermiştir.

Yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

9. Siirt Milletvekili Mahmut Bey'in günlük notlarında şu bilgiler yer almaktadır:

"21 Ağustos 1922.

Akşehir'deyiz. Düşmanda bir hassasiyet var. Bizim tarafta fevkalade bir hareket, bir şey olduğunu hissetmiş gibi... Temenni edelim ki asıl hedefi keşfetmemiş olsun. İki gündür Paşa, "Çalıküşu"nu okuyor. Öyle beğendi ve sevdi ki... Büyük hareketlerin arifesinde böyle bir şey okumak da çok dinlendirici.

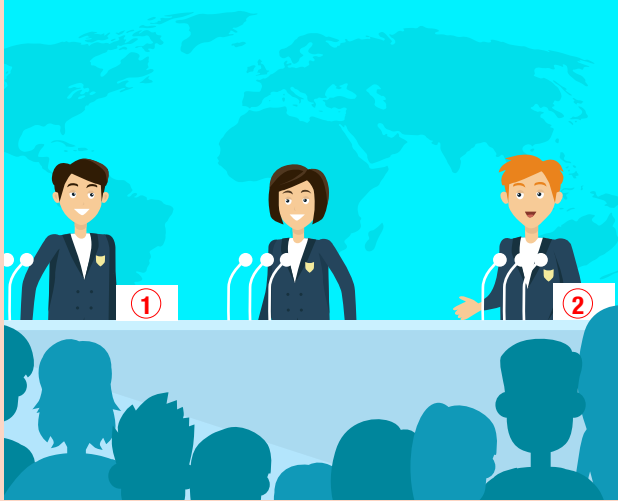
22 Ağustos 1922.

Bugün de Akşehir'deyiz. Paşa, daireden çıkmadı. Akşama kadar "Çalıküşu"nu okudu. Çok memnun oldu, takdir etti."

Mahmut Bey'in günlüklerindeki bu bilgiler, Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaktadır?

- A) Akıcı bir üslupla yazılmış kitapları daha çok tercih ettiğini
- B) Zor zamanlarda dahi düşünce dünyasını geliştirmekten geri durmadığını
- C) Yabancı düşünürlerin eserlerinden etkilendiğini
- D) Okuduğu kitaplarla askerî tecrübelerini artırdığını

L

Lider Olun!

Mustafa Kemal, kim için “Hislerimin babasıdır.” demiştir?

A) Namık Kemal

B) Ziya Gökalp

C) Rousseau

D) II. Abdülhamit

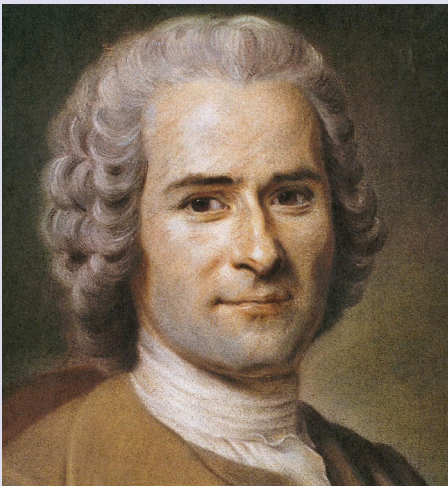
ÖNCEKİ KAZANIM YARIŞMASININ CEVABI **B**

G

Günlük Yaşama Hâkim Olun!**BU KAZANIM BİZLERE NE KAZANDIRDI?****Büyük felaketler**

İnsanların olduğu gibi devletlerin de yaşam döngüsü içinde birçok olay meydana gelir. Büyük felaketler aslında bizleri ümitsizliğe düşürmemelidir. Çünkü her karanlığın ve zorluğun sonunda bir aydınlık ve ferahlık vardır. Başa gelen her zorluk insanı ve toplumu daha dirençli ve daha değer bilir yapar. Kısaca felaketler insan ve toplumların vücutlarına verilen bir antikor gibidir. Bu antikorun almanın yollarından biri de tarihi çok iyi bilmektir.

Ş

Şaşırmaya Hazır Olun!

Jean Jacques Rousseau

Rousseau'nun Topkapı Sarayı'ndaki saat tamircisi babası

Fransız Devrimi'nin ilham kaynağı sayılan ve Mustafa Kemal'in fikir hayatında büyük yer tutan Jean Jacques Rousseau'nun (1712 - 1778) babası Isaac Rousseau, altı yıl boyunca Topkapı Sarayı'nda saat yapmış ve bozulan saatleri tamir etmiştir. Cenevreli zanaatkâr Isaac Rousseau, 1705'te İstanbul'a gelerek Beyoğlu'nda bir eve yerleşti. Yaptığı saatlerle büyük bir beğeni kazanan baba Rousseau, özel tasarımlı saatleri altın ve gümüşle işliyordu.

“Ben şimdiye kadar on beş hükümdar ve cumhurbaşkanı ile özel ve resmî konuşmalar yaptım. Bu geceki kadar ezildiğimi hatırlamıyorum. Mustafa Kemal’de büyük bir ruh kuvvetinin esrarı var.”

Charles Townssend

1.4.

ADIM ADIM LİDERLİĞE

Evlad-ı fatihan

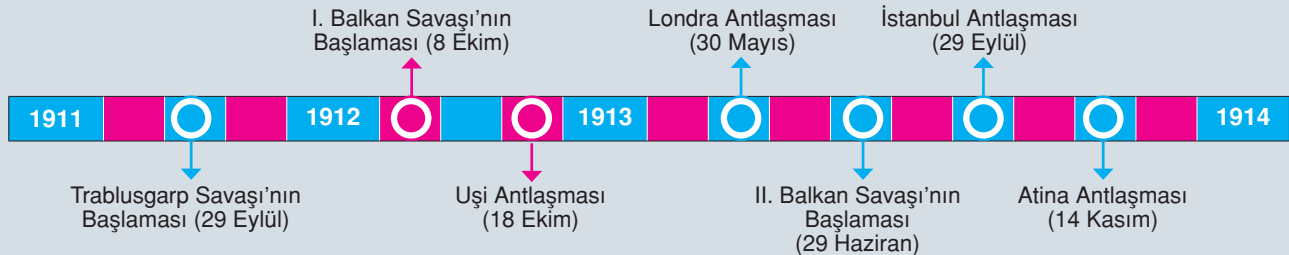
“Rum ve Bulgar çetelerin bastıkları Türk köyleri ve kasabaları birbiri ardına yağmalanmış, Müslüman halk türlü saldırıya maruz kalmıştı. Basılan köylerde, halk silahlı çetelerin zoruyla meydana toplanıyor, değerli mallar birkaç saat içinde yağma ediliyordu. Köylülere gözdağı vermek ve baskının dehşetini dilden dile yaymak için gösteri gibi idam törenleri düzenlenip, köylülerden rastgele seçilenler köy meydanında ya kurşuna diziliyor, yahut asılarak idam ediliyordu. Çetecilerin öldürmeye karar verdikleri köylüler köy meydanına getiriliyor. Belki son arzuları soruluyor, iki rekât namaz kılmak istediklerini söyleyince abdest almalarına ve namaz kılmalarına izin veriliyor. Ardından halkın gözleri önünde üst üste konmuş eğreti tahta sandıkların üstüne güçlükle çıkarılarak ağacın dallarında sallandırılarak infaz ediliyordu. Bu, 1910’ların Balkan köylerinde ve kasabalarında alışıldık bir manzaraydı.”

Trablusgarp Savaşı	Savaşın Başlangıcı (1911)	Savaşın Gelişimi	Savaşın Sonucu (1912)
	Sömürge yarışında geride kalan İtalya , gelişen sanayisine ham madde ve pazar bulabilmek için Osmanlı Devleti’nin Kuzey Afrika’daki son toprağı olan Trablusgarp ’a saldırdı (29 Eylül 1911).	Aralarında Mustafa Kemal’in de bulunduğu subaylar yerli halkı teşkilatlandırarak onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdiler. Derne ve Tobruk ’ta uygulanan bu taktik başarılı oldu. İtalyanlar sahil şeridinden öteye geçemediler.	Trablusgarp Savaşı devam ederken Balkanlar’da da savaş çıktı. Böylelikle iki ateş arasında kalan Osmanlı Devleti, İtalya ile olan savaşını sonlandırmak zorunda kaldı. İmzalanan Uşi Antlaşması (18 Ekim 1912) ile Trablusgarp İtalya’ya bırakıldı.

31 Mart	II. Meşrutiyet’in ilan edilmesinden sonra meşrutiyete karşı patlak veren 31 Mart işyanı’nı bastıran Hareket Ordusu ’nun kurmay başkanlığını Mustafa Kemal yaptı.
Şam Günleri	1905’te “kurmay yüzbaşı” rütbesiyle Harp Akademisinden mezun olan Mustafa Kemal, kurmaylık stajı için Şam’daki 5. Ordu emrine atandı. Şam’da iken “ Vatan ve Hürriyet Cemiyetini ” kurdu.
Picardie	Mustafa Kemal 1910 yılında orduyu temsilen Picardie ’de yapılacak askerî manevraları izlemesi amacıyla Fransa’ya gönderildi.

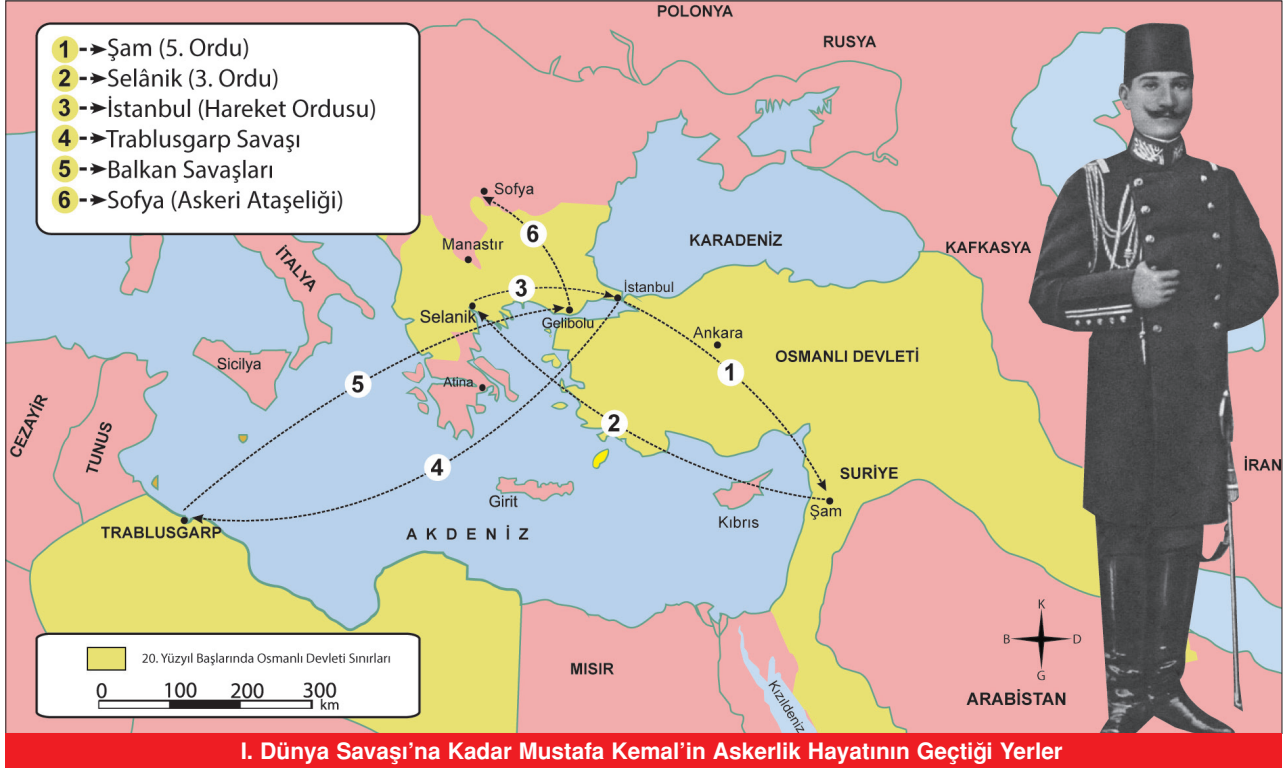
Balkan Savaşları	I. Balkan Savaşı (1912-1913)			II. Balkan Savaşı (1913-1913)			İstanbul Antlaşması
	Taraflar	Saldıran	Savunan	Taraflar	Saldıran	Savunan	
	Yunanistan Bulgaristan Sırbistan Karadağ		Osmanlı Devleti	Yunanistan Sırbistan Karadağ Romanya		Osmanlı Devleti	Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında imzalandı. Edirne ve Kırklareli geri alındı. Bulgaristan’da kalan Türklerin kültürel ve dini hakları güvence altına alındı.
	Çatalca’ya kadar Edirne dâhil elden çıkması üzerine Osmanlı Devleti Londra Antlaşması ’nı imzalamak zorunda kaldı. Bu antlaşma ile Midye - Enez hattının batısında ki Balkan toprakları kaybedildi.			Bulgaristan’ın I.Balkan Savaşı’nda büyük pay alması üzerine çıktı. Enver Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Edirne ’yi Bulgarlardan geri aldı. Tüm cephelerde zor duruma düşen Bulgaristan yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı.			Atina Antlaşması Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında imzalandı. Bu antlaşma ile Girit Adası Yunanistan’a bırakıldı.

1. Aşağıda, I. Dünya Savaşı'na kadar Mustafa Kemal'in askerlik hayatının geçtiği yerleri gösteren bir harita verilmiştir.

Haritadaki bilgilerden yararlanarak, Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Hem ülke içinde hem de ülke dışında görev yapmıştır.
- II. Askerî görevlerinin yanında diplomatik ve siyasi görevi de olmuştur.
- III. İlk askerî başarısını Hareket Ordusu'yla kazanmıştır.

bilgilerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III   D) I, II ve III

2. Mustafa Kemal Derne ve Tobruk'ta önemli başarılar kazandı. Mustafa Kemal'in ilk savaş deneyiminde elde ettiği bu başarılar, zamanın en iyi silahlarına sahip İtalyan kuvvetlerini aciz bırakmıştır.

Mustafa Kemal'in bu başarısı, aşağıdaki olaylardan hangisinin habercisi olmuştur?

- A) Osmanlı Devleti'nin I.Dünya Savaşı'na gireceğinin
B) Askerî zaferlerin ekonomik zaferlerle pekiştirileceğinin
C) Devletler arasında silahlanma yarışının hız kazanacağıının
D) Mustafa Kemal'in, Millî Mücadele'de dünyanın en gelişmiş ordularını yeneceğinin

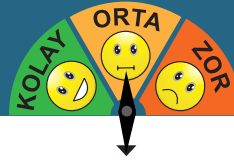
3. Mustafa Kemal, Sofya askerî ataşeliği sırasında;
- Bölgede kalan Türkleri ziyaret ederek onlarla yakın ilişkiler kurmuş,
  - Buradaki Türklerin, sosyal ve siyasi haklarının yükseltilmesi için çalışmalar yapmıştır.

Mustafa Kemal'in bu faaliyetlerinin;

- I. Kararlılık,
- II. Akılcılık,
- III. Milliyetçilik

özelliklerinden hangilerini yansıttığı söylenebilir?

- A) Yalnız III   B) Yalnız II
C) I ve II   D) II ve III

4.

Askerler! Hızlı bir şekilde Suvla Koyu'na hareket etmenizi emrediyorum. Düşman birlikleri, kara çıkarmasını buradan yapacak.

Sonuç: Düşman, kara çıkarmasını Mustafa Kemal'in söylediği yerden yaptı.

Ben size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimize başka kuvvetler ve başka komutanlar geçebilir.

Sonuç: Mustafa Kemal'in emrindeki Türk askerleri işgal güçlerine geçit vermedi.

Verilen bu konuşma ve sonuçlarda, hangi seçenekteki kişilik özelliklerinin tamamı yer almaktadır?

- A) Çok yönlülük - Millet sevgisi - Mantıklılık
C) Akılcılık - Kararlılık - Alçak gönüllülük

- B) Vatanseverlik - Kahramanlık - İleri görüşlülük
D) Kendine güven - Açık sözlülük - Mücadele azmi

5.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra, meşrutiyet karşıtı grupların kışkırtmalarıyla İstanbul'da gerici nitelikli bir ayaklanma çıktı. Tarihimizde "31 Mart Olayı" olarak bilinen bu ayaklanmayı Selanik'ten gelen "Hareket Ordusu" bastırdı. Mahmut Şevket Paşa komutasında Selanik'ten yola çıkan bu orduda "kurmay başkanlığı" görevini, Mustafa Kemal üstlenmişti. Hareket Ordusu, İstanbul'daki ayaklanmayı bastırarak düzeni sağladı.

Mustafa Kemal'in bu olaydaki rolü ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabilir?

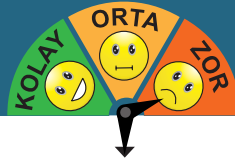
- A) İlk askerî başarısını kazanmış oldu.
B) Halkın iradesine değer verdiğini kanıtlamış oldu.
C) Emperyalizme karşı ilk mücadelesini başlatmış oldu.
D) İlk görev yerine gitmiş oldu.

6.

Trablusgarp Savaşı devam ederken 1912'de Balkanlar'da Osmanlı Devleti'nden bağımsızlığını elde etmiş olan Sırbistan, Karadağ, Bulgaristan ve Yunanistan, aralarında ittifak kurarak I. Balkan Savaşı'nı başlattılar. Osmanlı Devleti savaşa hazırlıksız yakalandı ve birçok cephede başarısız olarak Makedonya, Batı Trakya, Edirne, Kırklareli gibi yerleri kaybetti. II. Balkan Savaşı'nda Balkan devletlerinin aralarındaki mücadelesinden yararlanılarak Edirne ve Kırklareli geri alındı.

Bu parçada, seçeneklerdeki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) II. Balkan Savaşı sırasında nereler geri alınmıştır?
B) Balkan Savaşları'nda nereler Osmanlı'nın elinden çıkmıştır?
C) Osmanlı Devleti Balkan Savaşları'nı hangi devletlerle yapmıştır?
D) Balkan Savaşları'ndaki yenilgide İttihat ve Terakkinin rolü var mıdır?

7.

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı sürerken daha önce İngiltere'ye bırakmak zorunda kaldığı Mısır'ı ve Süveyş Kanalı'nı yeniden almak için harekete geçti. Ancak büyük umutlarla açtığı bu cephede başarılı olamadı. Üstelik Sina Yarımadası'nı da kaybederek Suriye sınırına kadar çekilmek zorunda kaldı. İşte Mustafa Kemal böyle bir dönemde, 5 Temmuz 1917'de Suriye'deki 7. Ordu Komutanlığı'na atandı. Mustafa Kemal, Suriye'ye geldikten sonra 7. Ordu'nun bağlı bulunduğu Yıldırım Orduları Grubu'nun başındaki Alman Generali Falkenhayn ile anlaşmazlığa düştü. Falkenhayn, İngilizler üzerine bir karşı taarruza geçilmesini istiyordu. Mustafa Kemal ise İngilizlerin Araplarla iş birliği yaptıklarını ve denizden donanma desteği aldıklarını göz önünde bulundurarak böyle bir hareketin başarılı olamayacağını düşünüyordu. Ona göre bir an önce komutayı yabancılardan almalı ve ordumuzu kuvvetlendirerek elimizde kalan toprakları savunmalıydık. Mustafa Kemal bu yöndeki görüş ve önerilerinin kabul edilmemesi üzerine görevinden istifa ederek İstanbul'a döndü.

Parçadaki tarihsel olay ve kişiliklerle ilgili yapılan aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yanlış olur?

- A) Alman Generali Falkenhayn, askerî gerçekleri görmezden gelmiştir.
- B) Mustafa Kemal, askerî alanda bağımsızlık ilkesini önemli görmüştür.
- C) Osmanlı ordusu coğrafi şartların etkisiyle yenilgiye uğramıştır.
- D) Açılan cephe bazı toprakların elden çıkmasına neden olmuştur.

8. Mustafa Kemal'in, yakın arkadaşı Salih Bozok'a Trablusgarp'tan yazdığı mektubun satırları şu şekildedir:

"Biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecelerini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek değersiz buluyoruz. Vicdanımızdan gelen bir ses bize gemilerimizin Tobruk, Derne, Bingazi ve Trablusgarp limanlarında tekrar demir atmış olduğunu görmedikçe vazifemizi bitirmiş sayılamayacağımızı hatırlatıyor. Vatan mutlaka selamet bulacak, millet mutlaka mesut olacaktır. Çünkü kendi selametini, kendi saadetini memleketin ve milletin selamet ve saadeti için feda edebilen vatan evlatları çoktur."

Mustafa Kemal'in bu mektubunda onun;

- I. Çok yönlülük,
- II. Görev bilinci,
- III. Kararlılık

gibi kişilik özelliklerinden hangileri ön plana çıkmaktadır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

9. Mustafa Kemal'in ilk görev yeri, 1905 yılında atanmış olduğu Şam'daki 5. Ordu'dur. Makedonya'ya göre Şam, sosyal ve ekonomik yönden geri kalmış bir yerdi. Bölgedeki nüfusun çoğunluğunu Araplar oluşturmaktaydı. Osmanlı yönetiminden hoşnut olmayan bazı Arap kabileleri sürekli isyan etmekteydi. Mustafa Kemal'in atandığı 5. Ordu'ya bağlı olarak kurulan süvari alaylarına bu bölgedeki çatışmaları önlemek ve ayaklanmaları bastırmak görevi verilmişti. Osmanlı Devleti, sert önlemlerle bu ayaklanmaları bastırmaya çalışıyordu. Mustafa Kemal, Arapların Osmanlı Devleti'nden ayrılma isteklerine ve bu doğrultuda yaptıkları faaliyetlere burada tanık oldu. Şam'da askerlik görevinin yanı sıra Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. Ali Fuat'ın (Cebesoy) desteğiyle Beyrut'ta cemiyetin bir şubesini açtı. Suriye'de istediği gibi faaliyetlerini sürdüremeyen Mustafa Kemal, gizlice Selanik'e geçti ve orada da cemiyetin başka bir şubesini açtı.

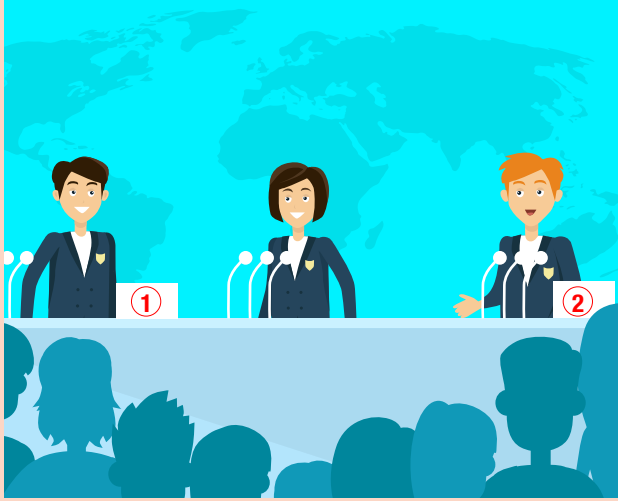
Buna göre, Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. İmparatorluğun farklı bölgelerini tanıma fırsatı bulduğu,
- II. İlk askerî başarısını kazandığı,
- III. Siyasi faaliyetler içinde yer aldığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Lider Olun!

Trablusgarp Savaşı'nda, hangi savaş aracı ilk defa kullanılmıştır?

A) Uçak gemileri

B) Denizaltılar

C) Savaş uçakları

D) Tanklar

ÖNCEKİ KAZANIM YARIŞMASININ CEVABI **A**

Günlük Yaşama Hâkim Olun!**BU KAZANIM BİZLERE NE KAZANDIRDI?****Kimin lider olacağını, önemli tarihsel olaylar belirler.**

Mustafa Kemal'in doğduğu yıllar, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş yıllarıydı. Koca çınar, içten içe çürümüş ve yıkılışın işaretleri her alanda kendini hissettirmişti. Mustafa Kemal, 1905'ten imparatorluğun yıkılış tarihi olan 1918'e kadar birçok olayın içinde bulunmuştur. Bu önemli tarihsel olaylar, Mustafa Kemal'in büyük bir lider olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Mustafa Kemal'in lider olarak ortaya çıkmasında onun üstün karakteri ve düşünce ufkunun çok geniş olması da etkili olmuştur.

Şaşırmaya Hazır Olun!**Bilmediğin aş ya karın ağrıtır ya baş**

Mustafa Kemal ve bir grup Osmanlı askerî heyeti Picardie manevralarına katılmıştı. Bu esnada da Mustafa Kemal'in başından geçen bir olayı onun ağzından dinleyelim. "1910 yılındaydı. Ali Rıza Paşa ile birlikte Fransa'daki Picardie manevralarına davet edilmiştik. Manevra sonunda, daha çocukluk çağında olan uçaklarla gösteriler yapıldı. Bundan sonra, manevraya katılan yabancı subaylardan isteyenlerin bu uçaklara bindirileceği bildirildi. Ben de hemen uçaklardan birine doğru yöneliyordum ki Ali Rıza Paşa bileğimden tuttu ve : "Bilmediğin aş, ya karın ağrıtır ya baş." diye beni uyardı. Uçağa benim yerime bir başka ülkeden bir subay bindi. Bu uçak havada bir dönüş yaptıktan sonra düşüp yere çakıldı. Ölümden kurtulmuştum." (Celâl Erikan, Komutan Atatürk 1, Türk Tarih Kurumu İş Bankası Yayınları, Ankara, 1964, s.14.)

1.ÜNİTE SONU SARMAL SİSTEMLİ LGS DENEMESİ

SINAVLA ÖĞRENCİ ALACAK ORTAÖĞRETİM KURUMLARINA İLİŞKİN MERKEZİ SINAV

SÖZEL BÖLÜM

Adı ve Soyadı: .....

Sınıfı / Şubesi: .....

Öğrenci Numarası: .....

DERS ADI	SORU SAYISI	SINAV SÜRESİ (DAKİKA)
T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	10	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi için önerilen süre 15 dakikadır.

Değerli Öğrenciler!

Deneme sınavlarımızdaki her sorunun kazanım kodu sorunun altında verilmiştir. Sınav sonrasında yanlış yaptığınız sorunun konusunu tekrar etmeniz yararınıza olacaktır.

1. Aşağıdaki haritada, Trablusgarp Savaşı'nın başlangıç ve gelişim süreci verilmiştir.

Haritadaki bilgilerden yararlanılarak;

- Osmanlı Devleti'nin İngiltere ile ittifak yaptığı,
- İtalya'nın, Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü tehdit ettiği,
- Kuzey Afrika'daki Osmanlı egemenliğinin sona erdiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) II ve III

1. Ünite

1. Konu

1.ÜNİTE SONU SARMAL SİSTEMLİ LGS DENEMESİ

2. Bir liman şehri olan Selanik, Avrupa ve İstanbul'u birbirine bağlayan demir yolu hattına sahipti.

Selanik şehrinin bu özelliği;

- I. Avrupa'da meydana gelen yeniliklerin takip edilmesi,
- II. Ticaretin gelişmesi,
- III. Coğrafi öneminin artması

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

KAZANIM KODU 1.2.

3. Balkanlar'da ortaya çıkan ayrılıkçı fikirler, Osmanlı aydınları arasında yeni arayışlara neden oldu. Bu kişiler Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük gibi fikir akımlarına yöneldiler. Bu akımların ortak amacı, devleti içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmaktı.

Bu fikir akımları, hangi olayın Osmanlı'daki etkilerine yönelik olarak ortaya çıkmıştır?

- A) Fransız İhtilali'nin
- B) Sanayi İnkılabı'nın
- C) Devletlerarası silahlanma yarışının
- D) Ülkeler arasında meydana gelen bloklaşmanın

KAZANIM KODU 1.1.

4. 19. yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı Devleti, dış borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etmişti. Bunun üzerine alacaklı devletler 1881 yılında Düyûn-u Umûmiye (Genel Borçlar) İdaresini kurarak Osmanlı hazinesine ait bazı gelir kaynaklarına el koymuşlardı.

Buna göre Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak;

- I. Egemenlik haklarını koruyamamıştır.
- II. Mali alanda çıkmaza girmiştir.
- III. Vergi oranlarını artırma yoluna gitmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III

KAZANIM KODU 1.1.

5. Tanzimat Fermanı'na göre;

- I. Herkesin can ve namus güvenliği devlet garantisi altında olacak,
- II. Vergiler, herkesin gelirine göre toplanacak,
- III. Müsadere usulü kaldırılacak,
- IV. Padişah, Tanzimat Fermanı'na uyacak ve uygulanmasına kefil olacaktı.

Tanzimat Fermanı'nın maddelerinden hangileri ekonomik sorunlara çözüm getirme amacını gütmektedir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV

KAZANIM KODU 1.1.

6. Ali Rıza Efendi'nin 1877 - 1878 Osmanlı - Rus Savaşı'nda Asakirimilliyeye Taburu'ndaki geçici subaylığı sırasında kuşandığı kılıç, doğduğu zaman babası tarafından Mustafa'nın beşiğinin başucuna asılmıştır. Mustafa, evde hep bu kılıçla oynamıştır.

Bu anlatıma göre, aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanların askerlik mesleğine doğuştan yetenekli olmaları gerekir.
- B) Çocukların küçük yaşta uğraşları gelecek yaşamları üzerinde etkili olur.
- C) İnsanların yaşam şekilleri, ekonomik uğraşları üzerinde etkili olur.
- D) Meslek seçimi ilgi ve yeteneklere göre şekillenir.

KAZANIM KODU 1.2.

Diyagramda ifade edilen Osmanlı eğitim sisteminin ortaya çıkardığı ortak sorun aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pozitif bilimlere yeteri kadar önem verilememiştir.
- B) Askerî okulların sayısı giderek azalmıştır.
- C) Yetişen nesiller içinde fikir farklılıkları ortaya çıkmıştır.
- D) Öğrencilerin sosyal faaliyetleri giderek azalmıştır.

KAZANIM KODU 1.2.

yusufoemirayınları

1.ÜNİTE SONU SARMAL SİSTEMLİ LGS DENEMESİ

8.

I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet Dönemlerinin Karşılaştırılması			
I. Meşrutiyet Dönemi		II. Meşrutiyet Dönemi	
▶	İlanında Jön Türkler etkili olmuştur.	▶	İlanında İttihat ve Terakki Cemiyeti etkili olmuştur.
▶	Padişah, Meclisi feshetme yetkisine sahiptir.	▶	Padişahın Meclisi feshetme yetkisi sınırlandırılmıştır.
▶	Hükûmet üyeleri padişaha karşı sorumludur.	▶	Hükûmet üyeleri Meclise karşı sorumludur.
▶	Padişahın sürgüne gönderme ve sansür uygulama yetkisi vardır.	▶	Padişahın sürgüne gönderme ve sansür uygulama yetkisi elinden alınmıştır.

I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet dönemlerinin karşılaştırıldığı bu tablo, aşağıdaki yargılardan hangisini kuvvetlendirmektedir?

- A) Demokrasinin giderek güçlendiğini
- B) Kadınların devlet yönetimine katıldığını
- C) Azınlıkların devlete olan bağlılığının arttığını
- D) Yabancı devletlerle diplomatik ilişkilere önem verildiğini

KAZANIM KODU 1.1.

9.

(1) Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde Türklerle beraber çok farklı milletler bulunuyordu. (2) Atatürk'ün çocukluk dönemini geçirdiği Selanik şehrinde de Türklerle birlikte Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi ve Ermeniler yaşamaktaydı. Bu nedenle dil, inançlar, gelenek ve görenekler farklılık gösteriyordu. (3) Yüzyıllarca uyum içinde yaşayan bu farklı kültürler, Fransız İhtilali'nin etkisiyle çatışma ortamı içine sürüklenmişlerdir.

Numaralı bilgilere göre;

- I. 3 numaralı bölümde Osmanlı millet birliğinin bozulma nedenleri açıklanmıştır.
- II. 2 numaralı bölümde Selanik şehrinin kültürel çeşitliliği anlatılmıştır.
- III. 1 numaralı bölümde Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı'ya etkileri anlatılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

KAZANIM KODU 1.2.

10.

Osmanlı Devleti, 18. yüzyılda İngiltere'de buhar makinesinin icadıyla ortaya çıkan Sanayi İnkılabı'na ayak uyduramadığından Avrupa ülkelerinin açık pazarı hâline gelmişti. Ticari hayatı da azınlıkların ve yabancı ülke vatandaşlarının eline geçmişti.

SONUÇ

“?”

Akış haritasındaki “?” olan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Üretim ve ihracat artmıştır.
- B) Millî birlik ve beraberlik bozulmuştur.
- C) Yerli malının kullanımı artmıştır.
- D) Millî ekonomi anlayışı zarar görmüştür.

KAZANIM KODU 1.1.